

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Any IX. — Núm. 412 • Barcelona, 18 de març del 1937 • Redacció i Administració: Portal de l'Angel, 24. Tel. 11628 • Preu: 30 cèntims

Finestra oberta

UN CONCURS

Quan hom pensa la gran quantitat de literatura revolucionària que la Revolució soviètica va inspirar des del primer moment, sobta que als vuit mesos de guerra no hagi sorgit encara al nostre país un novel·lista que exalti els herois que amb tanta profusió ha donat el nostre poble, o el conjunt de la gran epopeia que estem escrivint amb sang generosa.

Per què no tenim, ja, una literatura de guerra? Per què, si la guerra ha inspirat tants poemes excel·lents, no ha donat, en canvi, inspiració a cap novel·lista?

Sens dubte, la novella exigeix una elaboració més lenta i més profunda que la poesia; però, sens dubte, també, vuit mesos plens d'esdeveniments, són un termini suficient perquè una bona novella pugui ésser escrita.

Tal volta els nostres novel·listes apleguen dades amb el propòsit d'escriure més endavant obres de conjunt; tal volta creuen que els episodis isolats no són matèria suficientment novel·lable.

El cas és que no tenim, encara, una novella de la guerra — del front o de la reraguarda — i que aquesta novella ens és tan necessària com altres atencions, en aparença més urgents, que la campanya reclama.

Una bona novella pot fer un servei incalculable. Si és de tipus diem-ne romàntic, ajudarà a encendre l'ànima del combatent o del reraassagat i els farà sentir la grandesa dels ideals de llibertat pels quals lluitem. Si és realista, mostrarà la lluita tal com és, i enclourà ensenyaments útils per als combatents, experiències que no han d'oblidar-se, advertiments que cal tenir en compte. Si és essencialment crítica, ens farà comprendre allò que hem fet bé i allò que hem fet malament, allò que hem de fer i allò que ens caldrà evitar. Si parla del front, ens dirà l'heroisme del soldat andònim, les dures jornades, les hores de coratjosa immobilitat sota el foc enemic, l'entusiasme per la victòria, el sacrifici constant per assolir un món millor; si es refereix a la reraguarda, ens posarà davant els ulls els perills de la desunió, la traïció efectiva que és la indiferència, el crim que representa la inactivitat. Sigui com sigui, una bona novella de la guerra treballarà pel triomf tant com el soldat més disciplinat i coratjós.

Necessitem aquesta novella i, donat que triga a sortir, serà forçós que fem quelcom per ajudar-la a néixer. Un concurs en el qual pugui participar tothom — escriptors professionals, aficionats, combatents — sembla el procediment més adequat. Organitzarem, doncs, aquest concurs, i tan de bo que puguem demà vanar-nos d'haver incorporat a les nostres lletres una obra digna de l'hora històrica que vivim.

MIRADOR

EN AQUEST NUMERO:

MARX VIST PER LA SEVA FILLA
i UN CONTE D'ALFONS MASERAS

OPINIONS I DEBATS

BIZANTINISMES DIPLOMATICIS

Del Locarno núm. 1 al Locarno núm. 2

EL QUE FOU EL LOCARNO NUM. 1

El fracàs del Tractat d'Assistència Mútua i del Protocol, celebrats el 1923 i 1924, demostrà que el problema de la seguretat no estava per a una solució completa, tant en el pla universal com en el continental. Pel que respecta a Europa es varen llavors orientar els esforços envers la conclusió d'un pacte regional relatiu a les fronteres occidentals d'Alemanya.

Aquesta fou l'obra del tractat de garanties mútues concertat el dia 16 d'octubre del 1925, a Locarno (i que també és conegut per Pacte renà), entre cinc Estats, a saber: Alemanya, Bèlgica, França, Gran Bretanya i Itàlia. Era aquest un tractat d'assistència amb intervenció del Consell de la S. D. N. i contenia dos elements distintes:

a) *El compromís de no agressió adquirit per Alemanya respecte a França i Bèlgica i, per França i Bèlgica respecte a Alemanya.*

b) *La garantia de la inviolabilitat de les fronteres germano-belgues i germano-franceses contra una agressió procedent d'una o altra part, garantia donada mancomunadament per la Gran Bretanya i Itàlia.*

Es varen signar, a Locarno, quatre tractats més bilaterals d'arbitratge, concertats entre Alemanya i els següents països: Bèlgica, Txecoslovàquia, França i Polònia.

L'Assemblea de la S. D. N., en resolució del 25 de setembre del 1926, donà la seva aprovació als tractats concertats a Locarno, declarant que «els acords d'aquest gènere no han de limitar-se necessàriament a una regió restringida, sinó que poden aplicar-se també a diverses regions del món».

DARRERES LINIES DEL DOCUMENT

«Els representants dels Governos representats es comprometen a donar llur concurs sincer als treballs empresos per la S. de N. relatius al desarma-

ment i a cercar la realització d'una entesa general.»

Signen: Dr. Luther, Stresemann, Vandervelde, Briand, Austen Chamberlain, Mussolini, Al. Skrzynski i Eduard Benes.

Iniciativa anglesa el setembre del 1936 per a un Locarno núm. 2

El Locarno núm. 1, signat el 1925 per les potències ja esmentades deixà d'existir per la repudiació unilateral d'Alemanya amb motiu de l'ocupació de la Renània (militaritzada després).

El dia 18 de setembre del 1936, Anglaterra presentà a Berlín el primer esquema del tractat locarnià núm. 2, que correspondrà a la Conferència de les cinc potències signatàries del pacte renà del 1925 posar en vigor. El govern alemany no havia considerat oportú respondre el qüestionari britànic del 6 de maig, que tendeix a determinar els objectius de la seva política; però, a finals de juliol i havent acceptat el principi de la conferència, es digna inclinar-se sota les proposicions del Foreign Office. La resposta fou descoratjadora.

El Foreign Office, examinant novament l'article 2 del pacte renà del 1925, havia escrit que seria prohibit als signataris (França, Anglaterra, Itàlia, Bèlgica i Alemanya), fer-se la guerra a menys que fos en virtut dels articles 15 (7) i 16 del Conveni de Ginebra. Cal recordar que l'article 15 (7) disposa que si el Consell no ha pogut

recomanar a la unanimitat l'arranjament d'un conflicte, cadascú és lliure d'actuar com millor li sembli en defensa del dret i de la justícia. Quant a l'article 16, diu que cada membre de la Societat de Nacions té el dret de considerar-se automàticament en estat de guerra amb l'agressor, sigui el que sigui el lloc de l'agressió. Aquestes són les dues excepcions a les quals està subordinada la promesa de pau. La nota alemanya les suprimeix. I, DE COP, DESTRUEIX ELS TRACTATS FRANCO - POLONES, FRANCO - TXECOSLOVAC I FRANCO - SOVIETIC QUE S'HI TROBAVEN COMPRESOS.

El mes d'octubre les negociacions entraren en un punt mort, sobretot pel fet que les potències feixistes creien en la desfeta imminent dels republicans espanyols.

LA POR AL REARMAMENT ANGLÈS

Al cap de cinc mesos Itàlia i Alemanya responen...

ANGLATERRA: «La situació de França és difícil»

THE MANCHESTER GUARDIAN. — *Estudia el problema de les perspectives locarnianes en relació a la neutralitat belga. Aquest problema esdevé urgent i serà necessari sense esperar gaire, trobar-li una solució. Ara bé, Anglaterra no veu de la mateixa manera els recels de Bèlgica en el lloc del govern francès actual. De fet, la col·laboració anglo-francesa és molt més harmoniosa des de l'arribada de Blum al poder. Els belgues es malien del pacte franco-soviètic, i temen que aquest no els porti a un conflicte en el qual solament lluitarien pels russos. Aquesta opinió no és aprovada a Anglaterra, on es creu que el pacte franco-soviètic és irreprotxable des del punt de vista jurídic i també perfectament de conformitat amb el pacte de la Societat de Nacions. Tot el que es discuteix és el seu valor polític. El millor seria resoldre la qüestió belga en el quadre d'un pacte occidental, si bé hi ha dubtes sobre la realització d'un tal instrument. En tot cas cal tenir present tres fets: Bèlgica no vol ésser portada a una guerra en la qual no defensaria la seva pròpia seguretat.*

NEWS OF THE WORLD. — «Es poc probable que els alemanys hagin diferit la seva resposta sobre un nou Locarno, per una raó molt definida. Per la mateixa raó les negociacions i discussions duraran molt de temps. Aquesta raó és la següent: quan el nou pacte serà finalment conclòs, el resultat del conflicte espanyol ja no comportarà cap dubte. Ara bé, si, com ho pensen generalment els alemanys, el general Franco triomfa, la situació europea serà totalment transformada. Si França insisteix per conservar el seu pacte amb Rússia, es pot creure que Alemanya, després d'haver començat per protestar, oferirà cedir sobre aquest punt, mentre que el nou pacte permeti a tots els signataris concloure entre ells pactes defensius separats.

França pot llavors trobar-se davant un pacte rigid entre Alemanya i una nova Espanya. La posició seria dolenta per tots dos costats, ja que París es trobaria en la mateixa situació perillosa que Alemanya dintre la tenalla del pacte franco-soviètic.»

SUNDAY EXPRESS. — La resposta alemanya proposa que la Gran Bretanya i Itàlia garanteixin la inviolabilitat de les fronteres franco-alemanyes; la neutralitat permanent de Bèlgica i Holanda; carta blanca pel que respecta a les altres parts del món. Els ministres anglesos no semblen gaire entusiastes del pla alemany. Tenen, segons sembla, el presentiment que aquest amaga alguna cosa. Tenen la impressió que Hitler s'esforça a posar França i Anglaterra en una posició que les privi d'intervenir si Alemanya ataqués Rússia o Txecoslovàquia.

THE TIMES. — Escriu aquest diari oficial: «Per primera vegada sembla que el nacional-socialisme hagi arribat al punt mort de la diplomàcia de «xoc» i el ministre de Propaganda sembla que es trobi curt de material. Encara que es parli de consultes amb Roma i Tòquio, hom es pot imaginar que els reports que faran els departaments interessats sobre les conseqüències del rearmament aigües arribaran a la conclusió que seria prudent considerar novament un arranjament general europeu. Hitler està una vegada més d'acord amb la idea que és essencial per a Alemanya mantenir les bones relacions amb l'imperi anglès.»

BELGICA: «Von Ribbentropp no serveix

LE SOIR. — *Von Ribbentropp, home de confiança de Hitler, a Londres, no està prou especialment qualificat per a emprendre una obra diplomàtica com la del «nou Locarno». Alemanya creuria oportuna la signatura d'un pacte occidental mitjançant algunes condicions, una de les quals seria la d'exigir a França i Anglaterra que s'abstinguessin d'intervenir si es produís un conflicte en una altra part del continent. (Es refereix a la preparació de la guerra germano-nipona contra la U. R. S. S.)*

De totes maneres, sabent Alemanya el que significa el rearmament britànic i la cooperació cada vegada més estreta d'Anglaterra i França i sabent també que aquestes dues potències estan disposades a assegurar la seguretat de Bèlgica, el govern de Berlín es guardarà, i amb motiu, de no continuar la conversa amb Londres i de tancar definitivament la porta a negociacions ulteriors.

ALEMANYA: «Es tracta de garantir la pau»

HAMBURGER FREMDENBLATT. — «El memoràndum alemany és més que una resposta a les notes angleses precedents; s'explica a fons sobre les preguntes que se li fan per arribar a evitar la guerra sobre el Rin i demostra, d'una manera concreta, per quins camins es pot arribar a aconseguir aquest objectiu. Es tracta, en definitiva, de garantir la pau i solament la pau. Això significa que tots els signataris d'un nou pacte de l'Oest respectaran plenament els seus compromisos de no agressió.»

U. R. S. S.: «Les proposicions feixistes no seran acceptades»

PRAVDA. — «Aquest projecte d'Alemanya i Itàlia, encaminat a la formació d'un pacte dels Quatre, persegueix les següents finalitats:

1. Liquidar «de facto» la Societat de Nacions.
2. La renúncia francesa i anglesa a totes les obligacions que els imposa el Pacte de la Societat de Nacions i el pacte d'assistència mútua.

No creiem que cap de les dues potències feixistes cregui que les seves proposicions seran acceptades. Ara que cal preguntar si aquests dos països, acostumats com estan a la impunitat, no cercaran un fet consumat que no trobi resistència.

Si, malgrat tot, rebessin una resposta favorable, voldrien les posicions més favorables a l'Europa occidental, per a ells; i amb aquest objectiu precisament han pres totes les mesures per sembrar la discòrdia entre Anglaterra i França i entre aquestes dues potències i Bèlgica.»

FRANÇA: «Els punts principals són Bèlgica i Espanya.»

L'OEUVRE. — Diu que els anglesos estimen que el punt principal d'aquest afer belga és saber si, encara que deslligada dels seus compromisos internacionals, Bèlgica conservarà prou força material per poder defensar-se contra un adversari. La resposta alemanya, de tant amb promeses de bona voluntat, evocaria després el «perill» soviètic, insistint finalment sobre els punts més principals, Bèlgica i Espanya.

L'ECHO DE PARIS. — Es possible que Ribbentropp que ha arribat a Lon-

dres fa pocs dies, porti la resposta alemanya a les notes britàniques del 4 i del 16 de novembre. La represa de la negociació locarniana tindrà per conseqüència l'ajornament de l'exposició del Govern de Brusselles que, constatant l'esgotament de la negociació locarniana, suggeriria que fos convocada una conferència especial amb el sol desig de posar-la enfront de les seves obligacions internacionals actuals.

Els belgues tindran encara temps de reflexionar.

ITALIA: «Pau... amb certes condicions.»

IL GIORNALE D'ITALIA. — «Itàlia col·laborarà amb tot l'esforç necessari destinat a assegurar la pau entre les nacions que el Locarno núm. 1 havia donat proves de la seva utilitat, però que cal tornar a les condicions internacionals del 1925 si es vol portar a la realitat el Locarno núm. 2.»

LA STAMPA. — «Si es vol posar seriosament la mà a un nou acord occidental no es pot buscar de lligar l'Oest amb l'Est per uns convenis estúpids; no es pot renovar l'antiga relació immediata de Locarno a la S. de N. Cal tenir en compte la situació de Bèlgica. Els interessos no poden deixar subsistir cap equívoc. En tot cas el nou acord ha de limitar-se a les quatre grans potències, ja que altrament es provocaria una deplorable confusió.»

SUISSA: «Es necessari un nou pacte.»

JOURNAL DE GENEVE. — Es de molt mal gust que els diaris anomenin el possible i futur pacte occidental, el «Locarno núm. 2». Diu que el primer s'esfondrà per la sortida brusca del Reich de la Societat de Nacions, per la signatura del pacte franco-soviètic i per la remilitarització de Renània. Es fa del tot necessari per a Europa un nou pacte que compregui les cinc potències interessades; però hi ha un inconvenient, i és que les petites potències s'aixecarien contra el directori que formarien Anglaterra, França, Alemanya i Itàlia.

TALLER DE FOTOGRAVAT
COLLECTIVITZAT

ANTONI MARTÍ

AVINYÓ, 19, PRAL. TELÈF. 17047

MIRANT A FORA

Qui exaltà Hitler al poder? **Espitllera** La intervenció alemanya sobre els minerals espanyols

Ernst Henri ja revelà en el «Pla de Hitler» el misteri que embolcallava fins fa poc un dels moviments més característics de la història política moderna. Perfecte conixerador del «procés» nazi i amb una gran visió de tots els fets que contribuïren a la marxa accelerada del seu desenvolupament, ens presenta una resposta certament suggestiva de l'enigma.

No solament el Trust Alemany del Ferro, la més important organització industrial del país, es trobava en perill, sinó que tota l'estructura bancària del Reich començava a esberlar-se davant la imminència d'una violenta crisi.

Poc temps abans, la «Nordswolle», consorci llaner de Bremen, havia anihilat l'economia alemanya, determinant la fallida del «Danat Bank», de Jacob Goldschmidt. Però la crítica situació que travessava el Trust de l'Acer, era encara més alarmant.

Ultra produir la meitat del carbó d'Alemanya, podia llançar al mercat més de deu milions de tones d'acer — gairebé el doble de la producció d'Anglaterra —; donava treball a dos-cents mil operaris; les seves propietats cobrien una extensió de 134 milions de metres quadrats; l'extensió dels seus carrils interiors era enorme; posseïa, a més a més, 60 mil cases per als seus treballadors, catorze ports i 200 fàbriques.

La producció diària del Trust passà, de 25.000 tones, a menys de 5.000 tones d'acer i de 100.000 tones de carbó a 40.000.

Què significaria, doncs, la ruïna del Trust de l'Acer? La desorganització de tota la producció de carbó i de ferro i de les indústries elèctriques; la dissolució dels poderosos consorcis alemanys del carbó i del ferro en els mercats estrangers i, com a conseqüència, la desfeta del sistema bancari del Reich. Era l'enfonsament del sistema de monopoli i tal vegada de la propietat privada en general.

Davant d'una semblant eventualitat; urgia l'adopció de mesures heroiques per part dels gegants de la plutocràcia teutònica, per tal d'evitar la pèrdua definitiva de llurs privilegis.

UN GEST DECISIU

El darrer dia del 1931, les accions del Trust de l'Acer es cotitzaven a la Borsa al 15 per 100, mentre que a la seva fundació havien estat ofertes al 125 per 100.

L'Estat, encara sota el govern de Brüning, intervingué i adquirí quasi la meitat d'aquestes accions, el valor nominal de les quals era de 125 milions de marcs, pel 90 per 100 d'aquest valor, quan poc abans podia haver-les obtingut pel 22 o 25 per 100. L'operació fou indubtablement un subsidi simulat i d'abast extraordinari, al qual degué el Trust la seva salvació. Era evident que l'Estat retornaria després l'entitat al control privat per un preu molt inferior.

DOS GEGANTS EN LLUITA

Fou aleshores quan s'inicià una lluita aferrissada entre els capitalistes del Ruhr, per tal d'apropiar-se d'aquestes accions i amb elles de la direcció del Trust. Era aquesta una qüestió política i la seva resposta havia de venir de la Wilhelmstrasse, i fou en aquell instant quan féu la seva aparició Thyssen amb el seu ariet nacional socialista.

Ajudat pel govern de Brüning i unit a ell per les conviccions catòliques del seu cap, el grup Otto Wolff-Deutsche Bank jugà una carta de desafiament projectant organitzar el Trust Continental de l'Acer, mitjançant la fusió de capitals alemanys i francesos. Per tal de garantir l'èxit d'aquesta enorme iniciativa, hom no s'estaria fins i tot de reconèixer la supremacia política de França.

Per la seva part, Thyssen tenia les mateixes ambicions que Wolff i es disputaven l'hegemonia del grup alemany. La seva fortuna, calculada en 120 milions de marcs, era ja una seriosa garantia d'èxit per als seus plans. Propietari de les mines de ferro de Lorena, des d'abans de la guerra, fou detingut pels francesos l'any 1923, durant la invasió del Ruhr, la qual cosa el convertí en un nacionalista exaltat. L'any 1933, quan la seva situació, junt amb la de la indústria de l'Acer, era insostenible, féu caure el govern Brüning-Schleicher per a elevar al poder el seu propi govern, del qual féu Hitler conductor.

Molt abans del 1927, any en què fou rebut, amb Vogler, per Mussolini, a Roma, Thyssen esdevingué íntim amic de Hitler, el qual no prenia cap resolució sense consultar-lo. El magnat li procurà fons per a les seves campanyes electorals i el 1929 el convidà per tal de presentar-lo, a Dusseldorf, a una assemblea de 300 grans industrials, invitació que repetí el 1932; Hitler exposà el seu programa davant 2.000 membres de la indústria del Ruhr.

LA VICTORIA NAZI

Malgrat la ferma oposició de Wolff, Thyssen assolí que les entitats que representen tot el consorci del carbó i del ferro fessin lliurament a Hitler de tres milions de marcs per a constituir el fons electoral del nacional-socialisme, cosa que explica les fantàstiques proporcions de la propaganda de la campanya 1930-1933.

El 1932, Hitler perdé dos milions de vots i el grup de Strasser anuncià la seva separació. L'any següent Schleicher estigué a punt d'aturar la revolució bruna, posant-la al seu servei. Thyssen, però, que l'havia ajudada abans amb la seva organització financera, la salvà llavors amb la seva organització política.

Per tal d'assolir-ho, Thyssen se serví de dos amics i agents polítics seus: Hugenberg — que era un dels dirigents del Trust de l'Acer — i von Papen; combinà una entrevista secreta entre Hitler i von Papen a Colònia, en la qual es convingué la formació d'un Govern de coalició amb von Papen, al qual fins llavors Hitler havia combatut enèrgicament. Aquest es posà en contacte tot seguit amb Thyssen i li prometé que acceptaria qualsevol invitació de Hindenburg per a formar part del Govern. Una indiscreció varià, però, l'execució del pla; es verificà la conspiració contra Schleicher. L'aliança Thyssen - Hitler - von Papen - Hugenberg, ajudada per totes les forces reaccionàries d'Alemanya, havia assolit atraure el fill del President, Oscar von Hindenburg, el qual havia estat fins aleshores al costat del seu vell company d'armes, Schleicher.

I així es produí la caiguda d'aquest darrer i l'espectacular ascensió al poder d'Adolf Hitler. Thyssen — el Capitalisme — havia guanyat la partida.

JOAQUIM BÉJAR

EL REGLAMENT DE L'EXERCIT ROIG

Recentment ha estat llançat un nou Reglament de l'Exèrcit Roig.

Hi trobem els següents passatges, ben característics:

«L'Exèrcit Roig obrer i camperol és destinat a defensar l'Estat socialista dels obrers i dels camperols. Es crida a assegurar, qualsevol que siguin les condicions, la intangibilitat de les fronteres i la independència de la Unió de les Repúbliques Soviètiques Socialistes.

La sollicitud pur al soldat, en tant que home, és la primera obligació del comandant i el seu deure directe.

Els combatents de l'Exèrcit Roig obrer i camperol són generosos amb l'enemic fet presoner i li presten tot l'ajut impossible per tal de conservar la seva vida.

El lligament a la revolució proletària de les masses obreres i camperoles l'exèrcit de l'enemic i de la població del teatre d'operacions militars és la condició més important de la victòria sobre l'enemic. Això es realitza pel treball polític fet en l'Exèrcit i fora d'ell pels seus comandants, els seus caps i els òrgans polítics de l'Exèrcit Roig.

El treball polític per a assegurar les operacions de les tropes ha de reforçar i entaïnar la capacitat de combat de l'Exèrcit Roig obrer i camperol, unir fortament tots els seus soldats amb el Partit de Lenin-Stalin i amb el Govern de la Unió de Repúbliques Soviètiques Socialistes.

En el combat, el personal polític ha de donar sempre i on sigui necessari l'exemple personal de l'abnegació i de l'heroisme.»

El Reglament de l'Exèrcit Roig, alhora que un reglament, és un document de la més alta importància per als exèrcits populars. En efecte, indica les formes de combat i les maneres que permeten d'utilitzar de la forma més completa tota la puïança dels mitjans bèl·lics moderns que posseeixen les forces de la Unió Soviètica i d'assegurar la victòria en el més breu temps i amb el menor nombre possible de pèrdues.

La intervenció alemanya sobre els minerals espanyols

Les queixes de les societats angleses de la regió de Huelva

La qüestió del coure i la de les pirites

Fa algun temps, les societats angleses concessionàries de les mines de la regió de Huelva, assenyalaren al seu Govern la situació que els ha estat creada pels rebels espanyols a favor d'Alemanya, degut al mercat que Franco ha establert amb els seus comanditaris.

L'afer, no obstant, no és cap revelació, ja que s'ha dit diverses vegades que les expedicions de minerals de coure a Alemanya provenen de Huelva i no del Marroc espanyol, on aquest mineral no és conegut.

Aquestes societats angleses (Rio Tinto, Tharsis), que es troben d'aquesta manera recompensades d'haver posat a Londres la seva influència al servei dels rebels, formulen una sèrie de reclamacions.

El principal és que Franco requisi una part de llur producció de mineral de coure per a expedir-lo a Alemanya (370.000 tones fins aquella data, segons el «Daily Herald»). Franco prometé, ben entès, de pagar en pesetes, però a un canvi arbitrari equivalent al doble del canvi real i, a més, encara no ha tingut lloc cap formalització. Sembla que tampoc no existeix cap arranjament en el que respecta a un altre punt: les autoritats rebels exigeixen que les companyies els remetin les divises estrangeres rebudes per elles com a producte de les exportacions que hagin pogut encara efectuar, a canvi sempre de pesetes sobrevalorades. Temen finalment d'ésser expropiades i, per a protestar contra aquests procediments, no continuaven l'exploació d'aquelles mines.

La societat francesa de les Pirites de

CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

LA «BONA GENT»

—Qui és aquest?

—Es la nostra última esperanza: Trotzki.

Apa.

Huelva és tractada d'una manera semblant a la de les societats angleses.

El coure és un dels metalls que manquen al Reich per als seus armaments, encara que en produïxi un xic ell mateix. Es d'aquesta manera — com ja manifestarem en una altra ocasió — que es veu obligat a reemplaçar-lo per uns ersatz mediocres. La font de proveïment que li obre Franco és, doncs, d'una gran importància per a Alemanya, com a conseqüència de l'estat molt especial de la seva economia.

Cal, en efecte, recordar, per posar tots els punts sobre les «is», que el coure ja no és la producció principal de les mines de Huelva. L'extracció dels minerals del metall roig es troba, per altra part, en forta decadència. Són sobretot les pirites, la base de les quals és el metall, és a dir, que aquest hi entra en gran quantitat: el 1933, el seu contingut (teòric), de coure pur arribava solament a 44.000 tones, quan la producció mundial passava del milió de tones en el mateix any.

Les societats concessionàries de Huelva s'han orientat, cada vegada més, cap a l'extracció de les pirites (coure i ferro), a fi de produir el sofre. Es això que permet Espanya ésser un dels més grans productors d'aquest metal·loide del qual no n'extreu més que una petita quantitat del seu sòl en estat natural.

Per economies nacionals normals, doncs, la producció espanyola de coure no presenta un gran interès; en efecte, juga un paper mediocre en el mercat mundial.

Ara bé, la qüestió canvia d'aspecte si es considera l'exploació de les pirites per la producció del sofre i més particularment la de l'àcid sulfúric que juga, ja no cal dir-ho, un paper importantíssim en la indústria química moderna: particularment cal assenyalar que l'àcid sulfúric és indispensable per a la producció dels explosius nitrats, és un punt de vista que té el seu interès per a Alemanya.

Per a França també!

França és un país pobre en pirites: dues mines (Chizeuil i Saint-Bel) prop de Lió, cobreixen solament una part mediocre de les seves necessitats; 91 mil tones de contingut-sofre en 1926, quan la producció espanyola havia arribat el mateix any a 1.658.000 tones.

França és, doncs, un país que importa pirites en gran quantitat i, sobretot, és també un nclent d'Espanya on fa les dues terceres parts de les seves compres. En tones:

	1934	1935
Importacions totals	438.445	421.603
Imp. d'Espanya	286.929	292.436

Comparats amb Espanya, els altres països subministradors tenen un paper poc important i cal tenir en compte que gairebé totes són nacions de les quals França no podria treure'n res en cas de conflicte: Itàlia — el mateix passaria amb el sofre natural — Noruega, Portugal, Grècia... D'aquesta manera França es podria veure privada d'una matèria prima indispensable a la seva defensa si l'adveniment d'un règim feixista posava els recursos naturals de la Península Ibèrica sota el control d'Alemanya o Itàlia. Ja s'ha vist que durant la guerra mundial, les produccions espanyoles jugaren un paper molt important per a França. El cas de les pirites és una nova demostració.

Una mostra d'aquesta perspectiva que obriria una victòria dels rebels, es trobava, per altra part, en el fet assenyalat per l'«Information» que Franco ha privat de carregar sobre vaixells francesos les pirites destinades a França.

... La qual cosa no és un obstacle, ben entès, perquè la premsa francesa prefeixista desitgi la victòria de Franco i dels nazis, el «Bulletin quotidien» per exemple, que escriu que aquestes operacions dels rebels i dels alemanys no tenen res d'anormal. Es pot esperar alguna altra cosa del «Comité des Forges»?

MIRADOR DE LA GUERRA

FRAGMENT DEL LLIBRE DE JOHN GUNTHER "INSIDE EUROPE"

L'esclat de la revolució

A mitjan juliol, un conegut oficial esquerrista, el tinent Castillo, pertanyent a les forces d'Assalt, fou assassinat pels feixistes. (Se l'acusava d'haver matat un falangista en la repressió d'uns aldarulls a Madrid un més abans). Poc després els companys de Castillo assassinaren Calvo Sotelo, polític reaccionari i monàrquic, que havia estat ministre amb Primo de Rivera, i al qual s'assenyala com a futur cap de la unió de les dretes. El Govern manà empresonar els assassins i prometé jutjar els fets amb imparcialitat. Però era massa tard. Aquests dos assassinats foren la guspira inicial de la revolució; foren dues flames bessones que molt aviat havien d'encendre tot Espanya.

El general Franco havia preparat el «cop» al Marroc, amb minuciosa previsió. L'exèrcit —l'oficialitat almenys— es rebellà; la marina romangué fidel al Govern; les forces aèries estaven dividides, com també la Guàrdia civil. Les esquerres organitzaren ràpidament, frenèticament, les milícies populars. Als primers temps el general Franco no pogué aconseguir reforços a causa del bloqueig del Govern a l'estret de Gibraltar; però quan pogué trencar aquest bloqueig, amb l'ajut dels avions italians, s'agreguà la situació per al Govern. Tot feia preveure una lluita llarga i sagnant. Els relats de les atrocitats comeses per uns i altres ompliren d'horror el món.

Al començament era molt difícil seguir el curs de la guerra, perquè no hi havia fronts regulars. En lloc de fronts hi havia grups aïllats: un governamental aquí, un altre de rebel allà, i així successivament. Hi havia poca cohesió entre els diversos grups — els rebels dominaven la costa que rodeja Gibraltar, Sevilla, Toledo, Saragossa i Burgos. El mes d'agost prengueren Iruia i Sant Sebastià. Després d'un tràgic setge que durà diverses setmanes, els rebels de l'Alcàsser de Toledo foren salvats per les tropes de Franco, que prengueren la ciutat. El mes de novembre, els facciosos arribaren a les portes de Madrid; la caiguda de la capital semblava imminent.

El general Franco tirà a mà de les tropes mores. Terrible ironia de la Història! Els facciosos eren al principi que l'èxit de la guerra dependia del nombre de moros que poguessin ésser transportats en avió a Sevilla i Burgos i que es pogués confiar en ells. Així, Espanya que havia envaït diverses vegades el Marroc anava a ésser ara envaïda per marroquins! Aquest espectacle era aterridor. Abd-el-Krim, el cap rifeny que lluità contra Espanya el 1922, ara exiliat a Madagascar, haurà pensat amb dolor en les ironies que té la història a vegades.

Esquerra contra dreta; pobre contra ric; proletari contra exercit; laïcisme contra església; republicans contra monàrquics; desheretats contra aristòcrates; democràcia contra feixisme; tots aquests antagonismes — tan poc peculiars a Espanya — formen el conglomerat de la guerra civil espanyola. Podríem dir que Espanya ha saltat els Pireneus. La lluita entre esquerres i dretes a Espanya és com el símbol de la lluita entre esquerres i dretes a tot Europa. Per això Europa tremolà enfront el problema de la no intervenció.

Alemanya i Itàlia, Estats feixistes, no amaguen llur simpatia pels rebels. Era més que simpatia. A mitjans de setembre, autoritats dignes de crèdit estimaren que hi havia a Espanya, lluitant per la reacció, uns 160 avions alemanys i italians, amb llurs corresponents pilots. Els rebels rebieren un arsenal d'armes i municions — procedents d'Itàlia i Alemanya — per mitjà de Portugal, que aleshores es negà a sumar-se a la política de no intervenció de les altres potències. El dictador portuguès, Salazar, sap molt bé que el triomf del Govern a Espanya pot significar la seva pròpia ruïna.

Espanya està dividida entre esquerres i dretes; el mateix que Europa.

Quan es veié clar que Itàlia i Alemanya ajudaven Franco a guanyar la guerra, el Govern dirigí la vista cap a França i Rússia, països esquerristes que, no obstant, solament oferiren llur ajut moral. La raó era ben fàcil de trobar. Anglaterra insistia en la no intervenció, i Blum no s'atrevia a moure's sense l'ajut de la Gran Bretanya. Després de grans esforços «confeccionaren» el pacte de no intervenció, que no es féu efectiu des del principi, i

aquest ajornament serví per a afavorir els rebels.

Les repercussions internacionals de la guerra civil han d'ésser profundes si triomfen els rebels. Des de moltes generacions ençà, la política exterior d'Espanya fou la de romandre darrere els Pireneus; però una Espanya feixista podria alterar-la. Si l'Espanya feixista i l'Alemanya feixista arribessin a ésser aliades militars (corre el rumor que Franco ha ofert a Alemanya una base naval a Ceuta o a les illes Canàries, a canvi d'homes i armes), el futur de la França democràtica seria molt diferent del moment actual. Una ullada al mapa és suficient per a convèncer-nos que semblant aliança bastaria per a alterar d'una manera essencial l'equilibri polític d'Europa. Durant divuit anys ens hem acostumat a considerar com una garantia la progressió França - Alemanya - Polònia - Rússia. Però col·locada Espanya davant de França en aquesta progressió — una Espanya feixista — hi haurà una gran diferència. A més, si triomfés la reacció espanyola, seria molt possible un cop d'Estat feixista a França.

Una Espanya feixista transformaria sriosament les posicions estratègiques d'Itàlia i Anglaterra a la Mediterrània.

COMENTARI AL DIA

El govern legítim d'Espanya ha acordat, després de salvar la qüestió de principi, adherir-se a la iniciativa referent a la repatriació dels súbdits estrangers que lluiten avui a Espanya, per una i altra causa. La qüestió de principi, per descomptat, és molt important. Els heroics voluntaris de les nostres Brigades Internacionals no poden ésser equiparats als mercenaris que contractà Franco ni tampoc als soldats enviats d'ordre superior pels governs d'Itàlia i Alemanya. El *retire*, el *lanquenet* i el *condottier* no foren mai cavallers d'un ideal. Venien llur braç i llur vida, per diners i aliments. Com digué un capità suís a un noble francès, cadascú lluita per allò que li falta.

Al nostre costat vingueren, espontàniament, sense prèvia propaganda reclutadora, milers d'homes d'Europa i àdhuc d'Amèrica. Molts d'ells són italians i alemanys. Enfront de la Itàlia

de Mussolini, defensaven la Itàlia guèlfica, la Itàlia mazziniana i garibaldina que expulsà de Nàpols els Borbons i obrí la bretxa de Porta Pia, després de vèncer, amb Cialdini, Castelfidardo. Enfront l'Alemanya de Hitler, batallan per l'Alemanya de Goethe, de Hegel, de Wagner, dels assembleïstes de Francfort, de Virsow, de Bebel, de Lassalle, de Mann, de Remarque, d'Einstein, de Ludwig...

D'una part, els homes abnegats que donen llur sang generosa pels ideals de Llibertat i Justícia social. De l'altra, els miserables que es lloguen com assassins i professionals per a bombardejar ciutats obertes i matar vells, dones i nens, i els pobres inconscients dels quals disposen els dictadors, perquè no són altra cosa sinó *material humà*...

Fa bé, doncs, el nostre Govern, de no permetre que se'ls confongui. Els uns mereixen respecte i admiració. Els altres, únicament menyspreu i, en alguns casos, llàstima.

Però els nostres governants, expressió genuïna i total de l'Espanya anti-feixista, han volgut provar, novament, llur bona voluntat, llur lleialtat absoluta, llur desig ardent que la guerra espanyola no estengui els seus estralls més enllà de les nostres fronteres jurisdiccionals. Per altra banda, estan segurs que sense l'ajut del feixisme europeu, els facciosos haurien estat vençuts en unes quantes setmanes, perquè no han comptat mai amb la col·laboració del poble que els ha avorrit sempre i avui els odia més que mai.

Si surten del nostre país, amb totes llurs turmentàries terrestres i aèries, i tots els seus anomenats tècnics i tots llurs apatxes internacionals del Terç, i tots llurs marroquins, els col·laboradors estrangers de la Junta de Burgos, la rebel·lió s'esfondrarà en un obrir i tancar d'ulls.

Què li quedaria a Franco? Els feixistes? Els requetés? Els soldats que estaven a les casernes el juliol o foren cridats a files? Els guàrdies civils? I quina resistència seriosa podrien oposar aquests elements bastards, sense solidesa, sense esperit de sacrifici, o mantinguts dintre de la disciplina per la coacció i l'amenaça, a l'atac dur i brau de les nostres brigades mixtes?

Que ens deixin resoldre entre nosaltres el pleter formidable de la guerra civil. Que no hi intervinguin els poders totalitaris. Que permeti el món a la infel·lix Espanya organitzar-se i governar-se d'acord al tèdicament inatacable principi de l'autodeterminació.

Els nostres problemes són nostres. I ens toca a nosaltres aplicar-los solucions que determini el geni nacional. No volem copiar res que vagi contra aquest geni nacional.

Diu «Social-Demokraten», de Copenhaguen

Cada dia que passa deixa veure amb major claredat a tot el món el veritable sentit de la lluita, i els propòsits bèl·lics de les potències feixistes que presten llur ajut als generals de la facció.

La premsa no mediatitzada descobreix la desvergonyida intervenció italo-alemanya en la nostra guerra civil, pesi als acords internacionals i a les seves protestes de fidelitat als esmentats acords.

El periòdic «Social-Demokraten», de Dinamarca, publica alguns comentaris de clara visió que reproduïm per considerar-los de gran interès:

«La tragèdia espanyola, com des d'ara preferim anomenar la guerra civil espanyola — diu —, ha entrat en un nou estadi amb la conquesta de la ciutat marítima de Màlaga.

Sobre qui ha conquistat Màlaga, no hi ha cap dubte. No ha estat Franco ni els seus soldats negres. Han estat els italians. Ja no ho amaga ningú. Una setmana abans que Màlaga fos conquerida, arribaven a Càdiz 10.000 italians i ara es calcula en 30.000 — tal vegada 50.000 — el nombre d'italians que hi ha al Sud d'Espanya.

Són els italians els que han conquerit Màlaga. Sense cap mena de dubte. No és solament material de guerra allò que els italians han tramès, sinó també material humà, aeroplans, municions, tancs i soldats. Contra tot això no fou possible, a les milícies del Govern, resistir i hagueren de lliurar Màlaga.

Allò que seguí després quedarà en la Història com una vergonya. Els soldats invasors assassinaren en massa, ofengueren les dones i cometeren excessos com la Història del segle actual no havia conegut. A menys que es tingui en compte l'ocorregut a Sevilla, la que fou bella i alegre ciutat. Escriu el corresponent del «Daily Herald» que els oficials italians peguen amb llurs fuets a la cara els transeünts, es neguen a pagar allò que consumeixen i exerceixen un terror sinistre.

Un periòdic governamental espanyol escrivia recentment: «Podem vèncer els nostres propis rebels, però tenim davant dues grans potències!»

Aquestes paraules expliquen la situació. La guerra civil ja no és una qüestió interior espanyola, és una guerra entre el Govern democràtic espanyol i dos Estats feixistes: Itàlia i Alemanya.»

«Es inevitable, en tractar dels esdeveniments de la guerra civil espanyola, pensar en la situació de França i Anglaterra.»

Fou la política de Blum i Eden de tractar d'evitar la guerra general europea, que dels camps de batalla espanyols s'estengués a altres llocs, allò que inicià la

política de No Intervenció. Quin lloable objectiu!

Però mentre els dos Estats democràtics mantingueren llurs compromisos, els Estats feixistes, burlant-se descaradament d'Anglaterra i de França, ensens que publicaven sengles declaracions negatives, enviaven, gairebé oficialment, tropes i material de guerra als rebels espanyols.

Amb la conquesta de Màlaga, Itàlia s'ha tret la careta. No obstant, aquest país havia signat l'acord de no intervenció. Això prova la confiança que es pot tenir en els acords signats pels països feixistes.

Es opinia molt generalitzada que la resolució d'enviar les forces italianes que agafaren Màlaga, s'adoptà durant la visita de Goering a Roma. Ens arriben informes interessants, relatius a les raons per les quals els homes d'Estat italians i alemanys es posaren d'acord per a apoderar-se precisament d'aquella ciutat. Un periòdic anglès opina que l'atac contra Màlaga és una mena de compromís entre els partits feixistes per a polsar la resistència que posen els feixistes i militars espanyols contra tan forta intervenció alemanya. Els generals opinen que no és necessari apoderar-se de tot Espanya per a, en cas de guerra, poder interrompre les comunicacions entre França i les seves posicions i impedir el reclutament de les seves reserves del Nord d'Àfrica, i per a amenaçar el domini d'Anglaterra a la Mediterrània. Alguns punts de base ben fortificats, entre el Nord d'Àfrica i Marsella es consideren suficients. Ceuta, que està enfront de Gibraltar, ha estat fortificada, segons repetits informes francesos, amb canons Krupp, entre altres de gran calibre; la ja d'abans ben fortificada Mallorca està a mans dels italians, i solament faltava un tercer punt de base a la costa espanyola, que, igualment que Ceuta, està protegit per una corona de muntanyes, i que es pot fàcilment convertir en un segon Gibraltar italià o alemany. Per a aquest cas, cap punt millor que Màlaga.

Arreu ha causat sorpresa que les potències feixistes hagin redoblat llur activitat a Espanya, quan tot feia creure que, almenys els alemanys, havien negat a Franco la tramesa de reforços necessaris i es preparaven a liquidar llurs compromisos a Espanya. Mme. Tobouis, dona a «L'Oeuvre» una explicació sobre això, dient que diverses informacions fan creure que hi hagué un acord entre Goering i Mussolini, pel qual Alemanya abandonava a Itàlia la iniciativa i preponderància a Espanya, mentre Itàlia concedia a Alemanya mans lliures a Àustria i Txecoslovàquia, on es concentren aquests dies els interessos alemanys.

La «civilització» feixista. Una casa de Barcelona

L'Associació d'Amics de la Unió Soviètica

L'Associació d'Amics de la Unió Soviètica no és prolongació de cap partit polític, sinó un sentiment de simpatia i interès per la Unió Soviètica, encarrilat pràcticament cap a una finalitat fecundativa, en bé del proletariat mundial.

Som amics de la Unió Soviètica perquè la Unió Soviètica és amiga del poble antifeixista. El poble antifeixista espanyol solament ha tingut l'ajut efectiu de la U. R. S. S., en la seva lluita contra el feixisme. Es veritat que hem rebut també l'ajut i l'encoratjament de camarades antifeixistes de diferents països d'Amèrica i Europa, però l'ajut rebut de la U. R. S. S. no té comparació possible amb cap altre. Quan s'esmenta el nom de la Unió Soviètica en aquest sentit, ha d'ésser per a col·locar-lo sense parió. Del contrari seriem injustos.

Els Amics de la Unió Soviè-

tica tenen la satisfacció de declarar públicament que són amics també del noble poble mexicà, de tota l'Amèrica i de tots els pobles germans del món, però es creuen en l'obligació de destruir el prejudici que hi ha en alguns sectors de l'opinió pública contra la gran pàtria socialista.

L'Associació d'Amics de la Unió Soviètica no és una agència proselitista de cap partit polític, perquè per a ésser amic de la U. R. S. S. no cal renunciar a les conviccions de tipus ideològic que hom tingui. La Unió Soviètica, lluny d'ésser una secta exclusivista, és un immens laboratori i un gran taller oberts a totes les iniciatives creadores, posats al servei de tots els antifeixistes del món.

L'Associació té per finalitat estudiar, exposar i difondre al

(Passa a la pàg. 9)

LES LLETRES

L'escriptor i el moment actual

«Es l'hora de fe rnovella — em delen uns amics —. Hauríeu de posar-vos a la tasca.»

No sé l'estat d'esperit en què es trobaran la majoria dels meus companys escriptors. Quant a mi, em sento incapaç d'escriure res, en aquests moments.

Per a escriure cal veure clarament dins d'un mateix, i les hores angoixoses que travessarem em trasbalsen massa, perquè estigui segura de la justesa d'una meua actual visió de la vida.

Els antics problemes, els antics casos de consciència, en llur majoria, han perdut interès. Ens resulten anodins o, si més no, perills, enfocats, ara, des d'un pla totalment divers. Som conscients de l'esfondrament, dins nostre, de moltes coses que havíem — no diré venerat, però sí, almenys — acceptat sense discussió, per la força del costum.

I, en aquesta hora de revisió suprema de valors, aquestes coses, assentades sobre base falsa o poc sòlida, s'han aterrat amb estrèpit.

Bé ens caldrà posar-nos a la feina de reconstrucció. Però, abans, haurem de desbrossar el nostre camp, sembrat de desferres.

No vol dir que tot el vell material sigui inservible.

Separarem els marbres que hauran quedat intactes, els blocs de pedra, bellament potinats pels anys, fins les rajoles humils, si són senceres. (Seriem boigs de menysprear tot allò que sigui encara aprofitable.)

Perquè del material no podem passar-nos-en, a l'hora de la reconstrucció. I si el llançarem tot, en un moment de bogeria, ens caldrà pagar-lo de bell nou, més tard, i a tot el seu preu.

Pensem que la matèria no és mai culpable de la destinació que se li dona. Un mateix material pot servir per a bastir un hospital o una església; un palau o una presó. La responsabilitat és de la mà que afaïçona; del cervell que ordena.

Aquest moment present, amb tot el que té de grandiosos i també de càdics, serà, n'estem segurs, el punt de partida, el centre del nostre escriptor.

Es necessari que l'escriptor, que el poeta, es cabussin dins el mar de la vida; dins el tumult i la fúria de les ones; que coneguin les tempestes i hi trempin llurs nervis. (No hem estat mai dels que han advocat per la torre de vori o per l'allunyament olímpic.)

Però l'art, com més perfecte, més s'emmotilla a un ordre. I, per a subjectar-nos a aquest ordre, ens caldrà haver superat, almenys fins a un cert punt, les passions que hagin viscut. Hem de poder judicar-les; criticar-les; dirigir-les. I això no és possible sinó a distància.

Per mi, aquest moment no és el del poeta ni el de l'escriptor en tant que novel·lista, autor dramàtic, etc. Som al moment de l'acció directa, immediata; doncs, en ple reialme del periodisme, de l'arena.

La present convulsió és tan grossa que, ben sovint, ens fa l'efecte d'haver-hi de perdre tot el nostre haver espiritual anterior.

Però llavors girem els ulls a la història. I ens tranquil·litzem.

Els principis són sempre els mateixos; les coses bàsiques resten. Què pot espantar-nos, doncs?

Quant de camí, d'ençà que el món és món! De l'home de la caverna, a l'esclau; de l'esclau, al serf; del serf, a l'home lliure. (Sovint, però, lliure tan sols de morir de fam.)

Es ara que comptem haver arribat (en aquest camí de guanyats lents) però, tanmateix, de guanyats), a assegurar a aquest home lliure, junt amb la seva llibertat, el seu dret de vida.

D'aquest desordre actual, no en dubtem, sorgirà un ordre nou (perquè l'or-

dre és un dels factors indispensables a la vida), un ordre més just que no l'anterior, però dins d'aquest ordre nou retrobarem, més be nafermats que mai, els principis eterns.

No és aquesta la primera revolució que hi ha hagut al món, ni serà tampoc l'última. Segurament els que visqueren les anteriors, com nosaltres mateixos, devien tenir la sensació de rompre violentament tots els lligams que els unien amb el passat; de desvincular-se de tota fe. Es creuen, com ens hem cregut nosaltres, a estones, privats de guia i de nord per un sempre més. Tot semblava fer fallida!

Però si realment fos així, a cada convulsió d'aquesta hi hauria un trencament que ens impossibilitaria de comprendre els fets anteriors al nostre món. I veiem que això no passa.

I no passa perquè són les coses accidentals les que es modifiquen, però no les bàsiques.

Les pràctiques d'èpoques reculades, els costums d'altres terres o d'altres races ens repel·liran o ens estranyaran sovint, però, a malgrat de totes les diferències, la paraula dels homes allunyats de nosaltres en el temps o en la superfície de la terra, ens arriba al cor cada vegada que invoca un dels principis essencials: Llibertat, Bondat, Justícia.

I és que els principis bàsics són i seran inalterables.

I de la fidelitat a aquells principis depèn la salvació de l'home.

Més que ningú, l'escriptor ha d'esser-hi fidel si vol donar eficàcia a la seva obra.

Contràriament, el seu pas, per enlluernador que sigui, aviat es perdrà en la foscor de la nit. (La sobtada claror d'una bengala pot atreure els nostres ulls, que, però, tornaran a llur contemplació de la volta estel·lar, així que hauran vist morir el seu últim espurneig.)

L'actualitat perenne del gran escriptor no prové sinó de la seva fidelitat als principis universals. Reflecteix, és clar, la seva època, en el detall, en la forma; descriu l'ambient que l'envolta; tracta i estudia els problemes del seu temps; però l'essència, la raó profunda de les coses, on les cercarà? Al fons del fons d'ell mateix; en la part més noble d'ell mateix.

Qui els obeeirà per pur instint; qui en ple coneixement de causa. Tots ells, però, deuran llur universalitat a aquella obediència.

El vehicle de què se serveix l'escriptor per a comunicar-se amb nosaltres, és la llengua.

Com més dominarà la seva llengua, doncs, més fàcil li serà de fer-nos entrar al sagrari de la seva ànima.

Perquè allò que ens voldrà dir, ens ho haurà de dir, forçosament, amb paraules. No hi ha cap altra manera de fer-ho.

Es per això que l'escriptor no planyerà esforç per a aconseguir el domini del seu instrument d'expressió.

S'exercitarà hores i més hores a manejar-lo — tantes com calguin —, fins a suprimir-lo de la seva consciència, fins a servir-se'n amb aquella seguretat i aquella gràcia lliure amb què ens servim d'un membre integral del nostre organisme. I solament els que seran fidels a l'instrument aconseguiran la perfecció de llur obra.

El que es passarà la vida provant aquest i l'altre; el que renunciarà al propi per a adoptar-ne un d'estrany (perquè és d'acceptació més extensa o de darrer model), no farà mai res ni arribarà mai enlloc.

Després de tot, el que compta, veritablement d'un escriptor, és l'obra.

Quan l'obra serà bella, quan serà perfecta, quan tindrà tots els atributs propis de la universalitat, no li discutirà ningú els mitjans de què s'haurà

LA PATRIA AMENACADA

L'esperit català

Quatre flames victorioses brillen sota d'un cel clar: són les flames que il·luminen el poble que ha d'acabar amb els crims i la barbàrie del vil feixisme inhumà que, amb la seva espasa odiosa, ens volia anihilar.

Són quatre flames enceses per l'esperit català, que no poden apagar-se: que ningú no apagarà!

Si la Pàtria perillava, el poble en pes es va alçar i avui la bèstia feixista pateix a punt d'expirar.

Contra l'esperit d'un poble qui s'atrevirà a lluitar, si és inútil rebellar-se contra allò que el fa vibrar?

Catalunya va aixecar-se quan el crim el flagellà i en la seva carn de pària la sang hi veïó brollar: sang que encenia l'ardència de l'esperit català!

Quina força forastera et volia trepitjar, Catalunya victoriosa d'avui, d'ahir i de demà?

Quina ombra negra volia, damunt el teu cel tan clar, cobrir les flames enceses de l'esperit català?

Catalunya, Catalunya! la sang que t'han fet vessar enforteix la Pàtria màrtir i ens fa forts per defensar

les altres terres germanes que pel dolor han de passar de veure com llurs entranyes la metralla esgarrinxa.

Contra el crim i la barbàrie tots plegats hem de lluitar, per abatre — o gran dia! —, el que dient-se cristià,

posa el Crist davant l'espasa amb la que ha d'assassinar criatures, homes i dones que no es poden defensar.

O, vileses de vileses — feixista o hitleria —,

quin monstre negre d'entranyes a aquest món us va llançar?

No sentiu les mans cremantes de tanta sang com hi ha, dels innocents que, amb sadisme, a la força heu fet penjar?

Però al fi ha sorgit un poble que amb orgull ha de venjar el despotisme tirànic, més vil i més inhumà,

d'aquells que l'Espanya honrada volien assassinar, per alçar damunt les cendres d'una Pàtria morta ja,

un altar a la vilesa i un fossar en el qual cremar la llàntia viva de l'odi a l'esperit català

i tots els pobles d'Ibèria, on la tomba es forjarà, del feixisme miserable que ens volia anihilar.

Catalunya, Catalunya! la sang que t'han fet vessar enforteix l'antifeixisme,

redemptor i sobirà, de la Humanitat sencera que lluita, per fer triomfar la fraternitat dels pobles,

que els pàries hem de trobar en la germanor humana que condemna el batallar.

Les quatre flames enceses de l'esperit català ja brillen, victorioses,

sota un cel ben net i clar!

MANUEL VALLDEPERES

valgut per fer-la ni tampoc el temps que hi haurà emprat.

Si propugnem per la fidelitat de l'escriptor a la pròpia llengua, ho fem, sobretot, convençuts de la importància que té en reeiximent de la seva obra.

I al que menyspreï una llengua perquè és parlada dins d'una àrea reduïda, li recordarem la cultura grega.

Per això l'escriptor que realment ha dit coses és sempre actual. Fixem-nos que continua essent-ho fins després d'haver mort (co men el cas del llatí, del grec antic, del sànscrit) la llengua en què les ha expressades.

La seva perennitat, la seva universalitat (no tinguem por de repetir-ho una vegada més), la deurà a haver estat fidel dins del seu moment, però, sobretot, per damunt del seu moment, als principis eterns de què parlàvem suara.

CARME MONTORIOL PUIG

A propòsit del Casal de la Cultura

Avalen la constitució del Casal de la Cultura la quasi totalitat de les entitats barcelonines de caràcter científic, musical, literari i artístic.

El Casal de la Cultura neix sota el signe de la Revolució.

Quan emprem el mot revolució, no emprem un mot comú posat en voga amb una profusió excessiva aquests darrers temps per molta gent que no saben comprendre el seu sentit i que tot fent veure que són uns grans revolucionaris s'estremirien de conèixer-ne el seu contingut. Els qui treballem per la cultura del nostre poble, emprem el mot revolució amb un ampli coneixement dels deures que ens imposa i del marge de possibilitats i de grandesa que ens ofereix.

Revolució és construcció. Construcció d'allò inèdit sobre una base nova sense passat o sobre les runes d'allò vell, caduc, podrit, que la Revolució aterra.

Cultura és igual a Revolució. Que tot hom s'adoni de les dues línies paral·leles que els moments actuals han establert al nostre país. Guerra i Cultura. Hi ha dues menes de guerra. Hi ha la guerra imperialista que fomenten els països que viuen en règim despòtic i hi ha la guerra d'independència que neix en el clam popular que s'aixeca per a defensar la llibertat nacional i el dret dels homes a viure en pau dins llur frontera.

L'una és la guerra negra, la del corb, vil, traïdora, assassina; l'altra és la guerra roja, per la vida, per la llibertat, per l'amor. La primera va contra la matèria, l'home és carn, carn, i va contra l'esperit; trepitja, esclafa, crema, suprimeix la cultura, la llengua, els costums.

Sobre les terres d'Ibèria, s'ha desencadenat la pugna de dues guerres; la d'ells i la nostra, la negra i la roja. La d'ells va a aterrar l'afany, els drets d'un poble noble i generós que no té altre defecte que allò tan deliciós que ara estem privats d'elogiar: la ingenuïtat. La nostra els surt al pas amb l'esperit a la mà, amb el cor abrandat, a disputar pam a pam fins més enllà de la mort física, el que és nostre, la terra, la llengua, els costums, les nostres mares, els nostres infants.

Al nostre país, dèiem, hi hem establert dues línies paral·leles. El nostre exèrcit lluita per la llibertat, per la pau i pel progrés i el benestar socials. Un altre exèrcit lluita per la Cultura, per tal de salvar les essències pures de la cultura i contribuir a la capacitat dels homes. Aquest segon exèrcit està fent la Revolució, mentre el primer fa la Guerra. Tan necessària és la creació del nostre exèrcit regular, sota el comandament únic, com ho és la de l'exèrcit per la cultura que ha d'aixoplugar el Casal en pro del que cadascú de nosaltres treballem amb entusiasme. Capacitem el nostre poble i serem forts. Polim la nostra intel·ligència, enriqueïm-nos intel·lectualment, sanegem el nostre esperit, fortifiquem els nostres músculs i serem invencibles. De la guerra la nostra Revolució n'ha d'extreure un munt d'ensenyaments que ens deslliuraran a través dels segles futurs d'esser novament víctimes de la barbàrie i del despotisme esclavitzadors. Els pobles sans, cultes, alegres i nobles, són forts, són indestructibles. El nostre poble jove, que reneix a una nova vida basada en aquestes lleis de llibertat i de cultura, ha de mirar de cara a l'esdevenidor amb els ulls il·luminats per aquest afany de fortitud completat.

Ciudadans! Atents a les dues consignes: Què has fet tu per la Guerra? Què has fet tu per la Cultura? Contesta, company.

JOAN MERLI

El nen heròic

Al cim d'una barricada, enmig de les llambordes tacades de sang culpable i rentades amb sang innocent, un noi de dotze anys és fet presoner junt amb altres pobres.

—Tu estaves amb aquests?

El nen respongué:

—Sí, són els meus companys.

—Està bé —digué l'oficial—. També seràs afusellat com ells. Espera el teu torn.

El nen veié brillar algunes espurnes, i veié com els seus companys queien al peu de la muralla. I digué a l'oficial:

—Em permeteu que m'arribi fins a casa per a donar aquest rellogge a la meua mare?

—Et vols escapar?

—No, això mai! Tornaré de seguida.

—Aquests bergants tenen por. On vius?

—Aquí mateix, tocant a la font. Tornaré, senyor capità, no en dubteu pas.

—De pressa, pillat!

El nen se'n va.

—Bona excusa!

L'oficial i els soldats riuen; les seves rialles es confonen amb el pantex del moribund. Però el riure s'acaba aviat, perquè al cap de pocs minuts es presenta el noi, pàl·lid i altiu. Aguantant-se amb la muralla els digué:

—Ja sóc aquí.

La mort estúpida va tenir vergonya, i l'oficial el perdonà.

VÍCTOR HUGO

GESTA FEIXISTA

J. Pr.
—En aquest mateix indret el vostre pare va mossegar l'orella a un guàrdia d'Ordre Públic que pretenia mantenir l'ordre públic.

Les més interessants obres publicades per EDITORIAL CENT

Liam O'Siagherty: «El delator», 5 ptes.; Otto Heller: «Siberia, una nova Amèrica», 6 ptes.; Henry Barbusse: «Elevación», 5 ptes.; H. Mann: «El súbdito», 750 ptes.; Mary H. Vorse: «Huelga», 6 ptes.; S. Gladkov: «La nova terra», 6 ptes.; Ramon J. Sender: «Imàn», 5 ptes.; E. Glaeser: «Paz», 6 ptes.; Streuvels: «El obrero», 5 ptes.; Leonhard Frank: «El burgués», 6 ptes., i altres interessantíssims títols els trobareu a la

LLIBRERIA CATALONIA

Rda. de Sant Pere, 3 - Telèfon 24647

POR UNA VIDA MEJOR Y MAS ALEGRE

Amb aquest títol acabem de posar a la venda un opuscle de 118 pàgines en el qual us parlen stajanovistes, herois del treball alliberador de la Unió Soviètica.

Preu de l'exemplar: UNA Pta.

Edicions Europa-Amèrica

APARTAT DE CORREUS 890 - BARCELONA

LES LLETRES

Un conte d'Alfons Maseras

PROSA POSTUMA D'UN PARANOIC

Era alt i prim, devia tenir trenta-sis anys i vivia a dispesa, en un quart pis del carrer de la Diputació. Els altres dispesers el tenien per excèntric. Les dones de la casa el tenien més aviat per un desgraciat. Els uns deien que era casat i que havia hagut de deixar la dona perquè ella no li era fidel. D'altres deien que això era una història inventada no se sap per qui. Allò que és cert és que ell no parlava mai del seu estat i que semblava d'una indiferència absoluta davant de les dones. També és cert que de vegades no semblava tocar de peus a terra. O s'admirava de tot o no s'emocionava amb res.

Tenia temporades que les parets de la seva cambra li queien al damunt i no s'hi sabia estar. De vegades rondava pels carrers fins a la matinada per por d'encarar-se amb la soledat del seu refugi. I s'aturava a meditar per tot on li venia bé: als bancs de pedra dels passeigs, als portals de les cases, a les voreres dels carrers, com un desvagat o un mendicant. Aquella nit havia volgut romandre a casa. Però no es va poder colgar i quan foren les dotze li ve a prendre una angoixa de no dir. Quan es va asserenar, es va posar a escriure i al cap de bona estona, suat i marejat, va gitar-se, vestit, al llot. No va tenir esma per a despullar-se i en lloc d'endormiscar-se es va exorivir més que mai. Els seus companys de dispesa el van sentir que enraonava sol i no en feren cas, perquè hi estaven fets. I el sentiren donar passes amunt i avall de la cambra, com si volgués fer-se passar la nerviositat. Quan ja eren més de les dues va anar de puntetes fins a la porta i va eixir de casa. Com que va tancaar la porta molt sigilosament, ningú no el va sentir, tret de la filla de la dispesera que no parava mai atenció a les entrades i sortides nocturnes dels dispesers. Un cop al carrer, l'home es va sentir alliberat d'un pes molt feixuc. I es va posar a saltar pel mig del carrer, com un infant que surt de l'escola. Gesticulava i xiulava que era un gust. Els vigilants de nit se'l miraven, estranyats, des de llurs amagatalls, i un d'ells féu ressonar el garrot en el silenci nocturn. El fugitiu no va tenir temps de girar-se, car al moment que sentia els cops del vigilant i girava el cap com si el cridessin, un camió que entrava rabent al carrer per una cantonada li va donar una enxestada mortal. Hom el va treure exànim de les rodes del vehicle i hom l'ha trobat a la sala de dissecció de l'hospital, més llarg i més prim que mai. No s'ha pogut saber per què va fugir a altes hores de la nit d'una manera tan misteriosa i inesperada. Els papers que hom ha trobat a la seva taula no en poden donar raó. I menys els que positivament va escriure la mateixa nit de la catàstrofe. Tanmateix, per si algú en pogués treure alguna clària, transcrivim a continuació de les quartilles trobades a la seva taula, i abans de lliurar-les a l'examen del jutge i del psiquiatra. L'un no n'escatirà res i l'altre, potser, quedarà satisfet quan haurà descobert en el difunt un esquizofrènic declarat i haurà pogut deduir les proporcions psíquiques del seu temperament. Sense cap altre comentari, vegi el lector aquest tros de prosa postuma, sense que ens hàgim permès de fer-hi cap modificació.

«El cap em roda. Què tinc? El parànim dels sentits esclata rutilant com un tomàquet. sento que el crani se m'esberla com una magrana i que totes les idees em fugen i rodolen per terra. Ara en prenc una, brillant, cristal·lina, nítida. Però té un pinyol dur, que li lleva tota la transparència. Què hi ha dintre d'aquest pinyol sinó l'hostilitat de les coses reals contra les aparences de les fantasmagories? És cruel de llançar, per inútil, tanta llavor! És una fortuna que s'esvaeixi. Però no em queda més remei que resignar-me'n. I és clar, m'hi resigno. M'agrada fer com tothom, quan m'esborrono d'ésser com tothom. Aquest esborronament, l'he tingut avui quan he presentit que mai no em seria donat de cobrar a la banca un xec d'un milió de lliures esterlines. Una cosa tan natural. Les banques són perquè la gent vagi a cobrar-hi diners. Altrament, no cal que els capitalistes en fundin. Ni és possible que avui em tiri de cap a mar, encara que em deixin sortir de la meua cella. Ara mateix contemplo, des del meu balcó, tot un paisatge que tampoc no cobraré encara que arribi a tenir un xec en blanc, al portador, que jo pugui omplir de guarismes. Quan de nit m'enfilo pels núvols i calvalco dalt del Pegàs, creuria que el deixo córrer a tota brida fins que ensopega amb una estrella qualsevol? Jo em trec el capell quan passo prop d'un as-

tre amb cua i faig voltar el meu cavall per la sènia de la Rosa dels Vents, després que li he tapat els ulls. I a la vora de les cisternes on es miren les constel·lacions bec l'aigua glaçada de l'oblit. I si em paro a escoltar els violins de la tropa celestial sento una mena d'esgarrifança alada com si em banyés en un abisme de plomes de gavina que voleessin. I tanco les parpelles, com si l'orbosa fos el senyal de la beatitud. Però, qui sou vosaltres que us aprofitau de la meua indecisió per a esbataar tots els horitzons als quals jo voldria fugir? «Som tu mateix, som tu quan encara no eres tu i ja existies en potència», em criden innumèreres veus ací i allà. I aquestes veus creixen i m'eixorden i m'atabalen i quan he estat ben eixordat sento que m'estiren a dreta i esquerra i pels cabells i pels peus i que els braços se m'allarguen fins a l'infinit com si el meu cos fos un xiclet. Però el meu cos no és encara de goma de mastegar, per bé que és ver que s'esvera quan present que ha de sembrar l'alarma en un cementiri de ciment armat. Aleshores ni ell ni ningú no sap llegir l'abracadabra que hom li estén damunt del cap. Sobretot si el vent xiula. Ara mateix, xiula més que no piula, i m'arrabassa els papers de damunt de la taula, car el malvat té esquirit a les paraules que ell no pot endur-se i no mira prim. Estúpid, el vent. Estúpid i empipador perquè no fa gaire que em duia no sé d'on aquella cançó que fa:

Escarabat bum-bum,
posa-hi oli, posa-hi oli;
escarabat bum-bum,
posa-hi oli en el llum.

I jo ja l'havia oblidada, perquè em recorda massa el fill d'un ataconador de Reus que aprenia a picar sola i la solia cantar i amb el qual un dia vam anar a pinyes pel raval. Però, per on me les enfilo ara, pobre de mi, si no sé el que em dic? És possible que el seny ja no em controli les paraules? El llapis m'ha fugit dels dits en el moment que anava a esbossar la silueta d'un eucaliptus gegant que veig de la meua cambra estant. Ja he enviat el record de les dones al botavant. M'amoïna el llapis. No el trobaré perquè ell i l'arbre s'han ballat i han jurat exterminar-se. Pobre llapis, si l'altre l'atrapa! Sort, però, que les mirades d'un centenar de fells fan perdre el cap a l'eucaliptus, que es gira de tots costats però no sentir-nos i arriba a caragolar-se com un tirabuixó. Tant es caragola, que, tot mirant-lo, li faig l'ullet com si ens haguéssim entès tota la vida, i ell m'ensenya l'herald que duia per signe un cigne que cantava i es moria. Bobadadadavant la meravella simbòlica, m'he embadalit com un gosset d'aigües a la falda d'una matrona quan l'amo no el

veu i he retrobat el meu punt dolç a l'esfera armillar tot gronxolant-me l'ànima en els coixins de la molsa. Endevino estacions en el vertigen dels camins i faig parada i fonda pels calvaris planetaris, amb el cor estanyat i estampit i regalimant musiques quintaessenciades. Amb les filagarses del pensament i els penjaments que en solem dir, brodo les comptantes que no saben interpretar les àvoles animetes que em fan ballar en aquest món de mones i per això m'esllavisso pels rees, comtals o no, tan si hi trobo metges i advocats com si no n'hi trobo, i on les amigues i els oncles de les amigues em persegueixen, però jo els encaro una colla de regatxos polifags i polígams que es jugarien el cap per mi i que no tenen per què renegar de Ciceró. Com un moixó cendrós que s'espolsa les mànigues i saltirona d'esma, reinfla els pneumàtics del tándem on cavalca la parella de passions que no he pogut vencer i oblidar l'obligada obligació oblidosa que trobo en els pilars eixuts de l'existència em menjo un picotí de móres encenses collides pel camí de la font del saber quan l'alba reganyosa ja murmurava del dia que tot just naixia. Si se'm presentés algú que em donés permís per a enfilar-me pel cordill umbilical de la lluna m'agradaria complaure'l i veuria com el tallaria d'una tisorada de manera que el cel s'emportés de sang i aleshores no quedarien corbs ni corbatons a les altures, sinó cotorres i caderneretes que es nodririen de magrana i de garnatxa. Des d'aquell encimbellament faria pampipa a Ptolomeu i amb un escarpidor d'or pentinari la cabellera de Berenice tot esperant l'instant de fer la tombarella definitiva que em deixés caure al cinquè cercle dantesco. Ficat aleshores dintre el tonell de la meua escorça, llevaria la cresta per l'esclatxa més badada i quan veuria passar els damnats coent en la terrissa terriblement terrosa de l'infern pensaria que s'ho facin i que em deixin tranquil. Tot jugant a la morra amb Cupidó ventaria cops de porra a les Venus de bordell que em volguessin fer la gara-gara i apagaria les alimares que trobés encenses dalt dels pujols per a tornar ben fosc al paisatge lunar. Ensinistraria els acrobates cor-durs fins que em ballessin un cotilló a la palma de la mà, mentre despenjaria pels flancs de la gegantessa els gamfarons gòtics de les processons i reblaria les ganivetes mòbils enfonssades als arenys tropicals tot seguit que agafés la garreta d'una fadrina seduïble que es deixés empressonar els malucs entre el teclat de les falangetes. I no m'amoïnaria gens per saber què poden haver esdevingut les meves veïnes i tota la fauna que amb elles creixia esponerosa, com no m'amoïnaria gens saber que el temps, des del temps de la picor, mesura inútilment els catúfols foradats

de les danaïdes ploraneres que ja es saben de memòria la cançó de l'enfadós. Però, qui més hi sàpiga que més hi digui, perquè jo plego i me'n vaig a dormir. Però no, no me n'hi vaig. Clavo falconada a la gramàtica impúbere i sento els clams adolescents que xiulen i planegen pels horitzons marmoris de la lassitud. Vint-i-quatre. La botzina guspireja i els ronyons em fan mal fins a fer perdre els estreps als quatre genets de l'Apocalipsi. Fem un vaitot i amunt! Ogres i verges connubials s'empadronaran a la fira de les vanitats i consultaran els òptics iconoclastes. El fi no corona res i si crido la mare tot romandrà rebregat i foll. Desat, home, que molts es burlaran de tu. Però si n'hi ha de més ximplés! I de més ases, és clar. Cada dia el món és més baix de sostre i més abstrús, com un parc zigmàtic. Salvem les performances i les formes i les fórmules tot formulant el formulari sabut. No fem el baliga-balaga i asserenem-nos. Aquella noia de Moia que no tenia dents s'esgarrapava les penitències que ella mateixa s'imposava i es trufava del pa beneït quan no se'l podia empassar. Ara torno fresc com una rosa. Després de contemplar-me una estona al mirall estic resolt a afirmar-ho tot i a negar-ho tot. I així jo seré i no seré; el món serà i no serà; Déu existirà i no existirà i tots tindrem raó i no en tindrem. Reconciliació magnífica! Ai! Tristes de saber-ho tot! I per què tanta ciència, cos meu inútil, penjarella macabra, tu, que fóres només un espermatozou patern i ara no et recordes que t'assages a fer de cadàver? I tot per a res, per a buidalla a cabassos pel balcó i ruixar d'escombraries saberudes els passants. No t'hi escarrassis, home, que tots tenim palla a l'ull. Avui sentia dir coses estranyes de la meua paranoia i ni me n'esgarrifava ni me n'alegrava, car pensava: avui per mi i demà per tu. Davant els mil-i-un camins que s'encreuen en la cruïlla flonja dels silencis alats, quines ànimes hi passen, si hom m'acaba de dir que les contemplacions i tot són desèrtiques? La veritat mig vestida balla el vals embrunit dels apatxes quan jo vaig a pagar la bugadera i em trec una cigarreta egipciana de la butxaca com qui diu el rosari les nits d'hivern a la vora del foc. Tot d'una que els paraigües agafen atac de nervis i que les sabates ferrades dels oncles es passen soles pels terrats, trenco el bidet de la cambra pel cap de les insinuacions que es presenten ensuperbides, sense trucar, i llanço escales avall l'arterioesclerosi que se m'entortolligava pel magí. Jo seré el darrer iconoclasta de les quatre dimensions i penjaré girls i midinettes cap per avall quan s'hagi cremat el Gran Hotel i només se n'hagi salvat el Codi civil, però fins que les devotes no em provin que 7 per 7 fan 777.77777 no creu-

ré que els Evangelistes haguessin usat a tot drap per a estorament de tots, estores paradisiàques i militaritzades. He sentit, al lluny, la clàxon d'un autòmobíl que semblava jugar a fet amb les meves paradoxes, com la cistitis del meu veí que es reinfla cada dia per simple divertiment. Sóc del consorci dels il·lògics i no trigaré a tornar a Lapònia per un canal subterrani, si arribem tots plegats a organitzar la mendicitat. La sopa d'avui era salada i freda i sembla que el pare pedaç ha fet un altre discurs, però tot plegat fóra acceptable si les xemeneies tinguessin el degut tiratge. Quan van venir a conquerir-me per fundar una anònima per a explotar les claraboies a base del cant bilingüe de les raspes no vaig acceptar per por d'una intervenció apocalíptica i funerària de la Societat de Nacions; però ara em sap força greu de no haver estat més previsor, puix que també les engrunes de les oracions fracassades s'han de perdre miserablement. Tots nosaltres en serem responsables. Amen.»

CONDICIONS DEL COMISSARIAT
DE PROPAGANDA

«La repressió contra els obrers a Catalunya», de Ramon Xuriguera

Sota el títol genèric d'Antecedents i documents, la representació de l'Aggrupació d'Escriptors Catalans al Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya, acaba de fer sortir el primer opuscle de la sèrie que porta el títol damunt dit. Es tracta de l'obra de Ramon Xuriguera *La repressió contra els obrers a Catalunya*.

Les qualitats d'assagista concís i ben documentat, que demostrava Xuriguera en el seu assaig *L'aportació de l'Occident a la Renaixença de Catalunya*, són refermades en aquesta ràpida visió retrospectiva de primer terç d'aquest segle vintè, que estem vivint.

Després de donar alguns antecedents — imprescindibles per a la comprensió de certs fets, més que més quan aquests opuscles van destinats a l'estranger —, Ramon Xuriguera situa les ansies socials de Catalunya dintre l'ambient espanyol enrarit per la reacció.

Amb una gran lucidesa, traça el terrible error comès per la burgesia catalana, en lliurar-se del tot a les forces feudals que venien esclavitzant secularment el poble espanyol. Per tal de salvaguardar els seus privilegis acudí als mitjans més vils de repressió.

Tot seguit, Xuriguera estudia les conseqüències sofertes que tingué la reunió de les Forces Vives, sobretot la dimissió del governador Bas i la seva substitució pel general Martínez Anido. Explica el monstruós assassinat de Francesc Layret i com eren perseguits els altres advocats que, com ell, es negaven a secundar els desiguis sanguinaris del criminal general.

Sota el subtítol *Un manifest provocador*, Xuriguera fa ressaltar la gran importància del procés muntat contra Salvador Seguí. Fa remarcar també, en un altre apartat, la gran importància que es donava, en els processos, a l'atestat i, amb documents, demostra com actuaren les bandes governatives.

La llei de fugues, el pretès complot contra el general Martínez Anido i la dictadura militar de Primo de Rivera, són finalment estudiats encertadament i succintament per Ramon Xuriguera. La lectura d'aquest opuscle fa augurar un bon èxit a les versions castellana, anglesa i francesa, que es fan a l'estranger.

Seguiran a aquest treball, entre altres, un sobre *L'organització de l'exèrcit espanyol*, per J. Roure-Torrent, *Les veus de la intel·ligència*, recull de manifestos, prologat per Carles Pi i Sunyer; *La revolució als Ajuntaments*, per Tasis i Marca; *L'Assistència social i la Revolució*, per D. de Bellmunt; *La presidència d'Alcalá-Zamora*, per Orts Ramos, etc., etc.

EL GEGANT

—No sents una remor, mare mare, de veus de gent?
Mira, mira, per la finestra!
No veus l'ombra clara d'un molí de vent?
—Dorm i calla, fill meu.
Dorm i calla. Són les fulles d'un arbre que tremola i el percutir de les llançadores que mai no para,

mai no para.
—No veus un espectre, mare mare, que es cargola

i s'allarga pel cel? Digue's-me què cerca i qui és?

—Dorm i calla, fill meu. És el fum d'una xemeneia i no res més.

—No sents com renilla, mare mare, un cavall? Potser la neu, que cau espessa, l'ha mig colgat.

—Dorm, fill meu. Dorm i calla. És el penell que grinyola.

Es només el penell.

—Per què, com molts, mare, mare, no tinc sabates de pell, ni fina bufanda de llana, ni gos amb cascavell?
—No preguntis. Dorm, fill meu.
—No podré dormir si no em contes el conte d'aquell gegant tan alt i tan babau.

—Acotxa't i escolta'l. Au! Una vegada hi havia un gegant... —Era molt alt?

—Calla, no preguntis. Sí, molt alt i enorme. Ho era tant, que la seva ombra entre l'ombra de les altes muntanyes semblava la germana gran.

—Portava barba? Sí, una barba de núvol despentinat. Volia agafar amb les mans els ocells que volaven i com que no mirava per on passava, sempre cara enlaire, pataplaf!, queia. S'aixecava i tornava a caure tot seguit. Sempre queia. Era molt totxo el gegant. Molt totxo. Queia i es tornava a aixecar. I els ocells... Dorms?... Els ocells volaven al seu entorn, volaven baixos, i ell, com foll, movia els braços... movia els braços..., com foll...

Agustí BARTRA

CAMISERIA
FITO
MARCEL·LÀ
CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

LES LLETRES

Elogi d'Emili Vilanova (El seu pròxim centenari)

D'ací a tres anys en farà cent que neixia a Barcelona un dels més grans escriptors de Catalunya: Emili Vilanova. Ja saben prou tots els catalans qui era ell, quina valor té l'obra seva, per tal que puguin aleshores homenatjar-lo dignament?

Mai com ara no m'havia semblat escaïr de parlar-vos d'un gran escriptor qui tant va estimar el nostre poble, puix que va dedicar-li totes les seves amors i les gràcies d'una de les proses més belles que es puguin escriure.

Perquè, és necessari dir-ho ja sense vacil·lacions ni atenuacions: Emili Vilanova és un dels més grans mestres de la prosa narrativa, no solament entre els escriptors de Catalunya, sinó entre els més il·lustres de tot arreu. Un dels que podem mostrar al món amb més d'orgull, per les qualitats humanes de la seva obra i per les qualitats literàries, de l'ordre més elevat.

Com pot ser, doncs, que entre els crítics notables del seu temps no n'hi hagués algun qui el veiés en tota la seva grandesa? Entre les darreres generacions s'han alçat algunes veus més justes a parlar d'ell i reconèixer-li, en termes generals, dots d'escriptor eminent. Això no obstant, la immensa majoria encara parlen d'ell amb admiració, no cal dir-ho, però amb aquella mena d'indulgència amb què es mira un escriptor massa pintoresc, un autor al cap i a la fi de segon ordre.

La seva pròpia modestia el va perjudicar molt en aquest respecte i també, ara no cal analitzar per quins prejudicis, la modestia social dels seus personatges. Per altra banda, les pàgines immortals de Vilanova eren donades al món amb títols casolans, al gust naturalístic de l'època, familiars i encongits, com *Gent de Casa*, *Entre Família*, *Del meu troc*, *Plorant i rient...* No era estrany que tants d'esperits superficials s'hi enganýessin.

També l'ha perjudicat la rutinària veneració de molts envers les classificacions i els gèneres literaris. Aviat quedava enllestida la classificació de l'obra de Vilanova admesa encara fins avui: Vilanova? un costumista, un humorista popular, un saineter. I ja tenim, malgrat els adjectius d'elogi afegits a aquestes paraules, la seva excelsa figura empentida pels vidres disminuïdors d'uns gèneres considerats menors, secundaris, a totes les preceptives.

Així veuen la majoria Emili Vilanova: un autor, deliciós tan com vulgareu, de quadrets, d'escenes populars, de croquis pintorescos i estampes d'època. Això sí, us afegiran que posseeix dots excepcionals d'aquell humorisme, d'aquella observació, etc., etc., totes aqueixes monedes esborrades de tan servir que la crítica es passa de mà en mà sovint, per estalviar-se la feina de veure amb ulls nous l'obra excepcional.

Costumista només, humorista popular només, observador de la realitat només, ell, qui torna or del més pur tot allò que toca, fa brollar resplendors de tot allò que anomena, transforma en prodigiosos éssers d'eternitat les persones i les coses que us representa i fa cantar per damunt de tot això la prosa més sobirana?

Mestre en l'art d'escriure quadrets només, ell qui vessa damunt les seves pàgines una rior d'energètica fantasia capaç de fecundar l'esperit de cent bons poetes? Més d'un poeta d'aquells transcendents, més d'un prosador carregat de pretensions, qui havien gosat a mirar Vilanova amb la divertida indulgència amb què s'admira aquell que se'n diu un bon home de talent o d'enginy, ja veureu quina fila farà vora seu el dia que es tingui a Catalunya plena consciència de qui era Emili Vilanova.

Evidentment, ell amava per damunt de tot la gent menestrala i obrera dels seus barris i de tot Catalunya. I tenia tota la raó. Evidentment ell era ben amorós de les festes i celebracions populars i es plaia a contemplar els tipus i els gestos i a recollir les expressions d'aquelles figures humanes del seu temps. Certament pocs autors us faran riure, com ell, de tan bon grat...

Per damunt, però, de les seves dots observadores hi havia en ell una font genial, inesgotable d'amor, de comprensió i de bondat sublim. Totes les seves observacions i contemplacions de la vida humana van a depurar-se en aquella flama d'amor viva i en fan sortir representacions de criatures i esdeveniments d'un relleu, d'una signi-

ficació eternal. Per això no trobeu mai en l'obra seva el cansament de monotonía que us causa l'autor merament pintoresc i popularista, amb els seus procediments i les seves limitacions i les seves repeticions de personatges, escenes i dites.

Centenars de figures totes diverses i qui us semblen coneixences noves cada vegada que el llegiu, omplen aquelles pàgines, tan commovedores d'humanitat i de bellesa. Ploren, riuen, palpiten en les tragèdies més punyents, en els drames més colpidors, en les més joioses de les comèdies; esdevenen actors de meravelloses fantasies.

I tot això amb una sobrietat de mitjans, una puixança de síntesi, verament genials. No ja l'esbós, el croquis l'apunt del personatge o l'escena, sinó allò de més essencial, de més vivent i significatiu. Per això Vilanova, lluny de poder ser confós amb tants d'autors costumistes i pintorescos, pot igualar-se amb tota honor i dignitat als més grans creadors de figures humanes de la literatura universal: Cervantes, Molière, Goldoni, Fielding, Gògol, Dickens...

I quant a la forma — quant a l'expressió verbal — si és que aquestes coses, matèria i forma, poden separar-se en una personalitat genial com la seva, què pocs, àdhuc entre els més grans poden igualar-se-li. També la seva forma, les seves expressions broten directes, depurades, magnífiques d'aquella font viva d'amor inspiradora.

Inspiració, sí. Cal parlar sempre d'inspiració i en el sentit més alt i més pur, quan parlem d'ell. Lúcida inspiració qui l'embriaga però mai no li fa perdre, ans illumina, la consciència del seu art, ni arriba mai a entorbir aquella bona malícia del seu somriure.

Lúcida inspiració la meravella del seu llenguatge, sempre nou, sempre de font viva en creació constant, malgrat l'adorable semblança de familiaritat i senzillesa. Creador fecundíssim, inesgotable d'expressions i maneres originals, en conjuminar i relacionar les paraules, d'imatges sempre noves i sorprenents. En això com en tot no imita ningú i ningú no pot imitar-lo. Ja sabeu que aquesta facultat de creació en el llenguatge és considerada com una de les característiques més pròpies del veritable geni literari.

Inspirada, riquíssima, excepcional, la seva fantasia. Adhuc en aquelles escenes més reals aparentment, si els vostres ulls hi saben mirar, descobrireu tresors de fantasia. Poeta, doncs, i dels més inspirats i lluminosos, malgrat que no escrivís ratlles curtes. I quan ell es complau a afuixar les regnes de la seva imaginació, jo us dic que ben pocs entre els més fantasiosos han pogut igualar-lo. Recordeu només aquella novel·la, potser l'obra mestra d'ell, i que ell anomena modestament *Caricatura*, on un pobre home explica els seus somnis i les seves imaginacions. Recordeu sobretot aquell viatge en globus i digueu-me si hi ha res en tota la nostra poesia de tots els temps que s'hi pugui tan sols comparar en riquesa d'imaginació, en esplendorositat i originalitat de visió poètica, en meravelles de paraula.

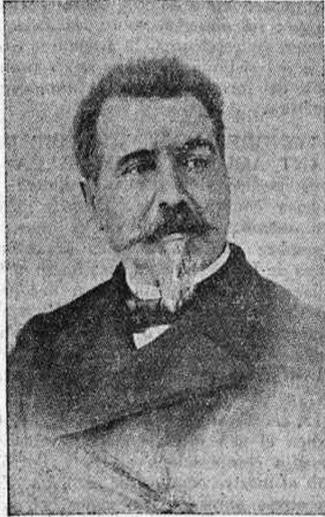
Quina guspira del geni grec d'altres jorns, a través de les mars lluminoses i herències de la sang, aclaria sempre el geni del gran escriptor nostre? Geni tal volta el més autènticament mediterrani de la nostra moderna literatura.

Té del grec la vivacitat, la joia de l'estil, la diversitat de moviments com els de la vida mateixa. Té del grec la música riquíssima i diversa. Conscient en la tria de sonoritats expressives i en tal grau que ben pocs han pogut aconseguir la prosa. Perquè, pesi a l'opinió de tots els crítics, aquest suposat mestre de quadrets no pinta mai, no descriu mai: canta. Ell canta sempre els seus personatges i les seves escenes; canta les belles coses del nostre cel, de la terra nostra, del nostre mar. Les dots musicals de la prosa de Vilanova demanarien l'estudi molt acurat d'un crític qui fos també poeta i músic.

Té del grec la Gràcia — no allò equivoc i una mica sinistra que se'n diu modernament humorisme — la gràcia veritable, la bona i sincera gràcia d'una ànima rica, somrient i esperançada, per amor i per saviesa. Per això posseïx també del grec la joia, la joia qui illumina la seva contemplació i li fa des-

coibrir en les coses beutats i perfeccions que altres no veuen. Per això, i no per curiositat pintoresca, estima, bon grec, les festes i les pompes i la llum, i les estacions de l'any diverses i totes les coses ordenades i resplendents. Per això no les deserta: les canta.

D'aquí neix també aquell goig hel·lènic de la ponderació — l'exageració havien dit alguns equivocats — qui el porta a omplir de resplendors i perfeccions les coses i els personatges qui podrien semblar-nos més vulgars. I aquella sublim fatxenderia de les seves figures qui es redrecen rumbajants i serenes com a déus i vessen

d'expressions pretensioses, magnífiques, i fins de bells discursos, com els personatges d'Homer.

Heus ací, doncs, el seu idealisme de veritable geni mediterrani: el goig de contemplar i expressar els homes i les coses no tals com són, sinó també com haurien d'ésser — segons llur ideal model de perfecció — i, per tant, no deformant els éssers i les coses, no desfigurant-los sinó figurant-los més intensament que no fa la mateixa vida. Idealisme de raça i de sang qui és el motor espiritual de tota la seva obra.

Penseu, entre mil exemples, en la meravella anomenada «Qui compra maduixes?» Les classificacions en diuen un *sainet*. El miracle del seu art consisteix a fer-nos creure que efectivament estem veient unes maduixes i un municipal i un adroguer i unes veïnes, i no ens adonem, tal volta, que estem contemplant unes criatures ideals, filles de l'art més pur, de la més feliç i joiosa fantasia. El llenguatge que parlen ens semblarà tal volta la cosa més natural i casolana, quan és la més diversa i enginyosa creació de la inspiració expressiva.

I encara, do de Minerva, aquella facultat d'intelligent, i per tant bondadosa, ironia qui modera la seva gran puixança d'emoció i de compassió, i fa que en les seves pàgines més punyents de dolor i de tragèdia, per un efecte d'aquella decència que el grec amava tant, les llàgrimes espurnegin, però mai no gosin a vessar-se.

I sempre, arreu de les pàgines seves, aquella divina lleugeresa, la dansadora facilitat, la magnífica llibertat l'agilitat de moviments vencedora de totes les dificultats d'expressió, qui ha fet creure a molts de trobar-se davant d'un escriptor d'aquells que se'n diu espontanis. I amb tot, prou sabem com el preocupaven, i ell sovint se'n dictava normes i lemes, certs problemes literaris, sobretot els de la sobrietat i l'harmonia. Aquella harmonia sobirana, do suprem dels déus, on es resolten totes les qualitats del seu gran esperit i que ell difon per totes les venes de la seva prosa incomparable. També sabem com aquell espontani llegia minuciosament els més refinats autors de la seva època; diuen, per exemple, que era admirador entusiasta dels germans Goncourt.

Un dia voldrem mostrar — ja ho havem fet en cursos i conferències —, l'art de les estructures diversíssimes treballades amb tota consciència, del seu estil.

Se li han retret incorreccions gramaticals, alguns castellanismes, no tants com es voldria suposar. Què importa! Mal de la seva època, molt més disculpable aleshores que avui, quan malgrat tanta de gramàtica i tant de diccionari hi ha tants d'escriptors qui no saben escriure. Jo us dic que la nostra època on abunden les proses catalanes descaletanitzades a còpia d'estrangerisme substancial i preocupació manual, pot trobar en Vilanova un tresor immens d'expressions i paraules bellíssimes, pures, brollades de l'ànima més inspiradament catalana.

Heus ací algunes de les coses que

Hem d'escriure per al poble

Els nostres llibres catalans no han pas penetrat encara a totes les capes del poble català ni han arribat tampoc, en general, a la popularitat en certs moments assolida pel nostre teatre. Això és ta ncert que, per a defugir tota mena de dubtes, només cal fixar-se en els tiratges i la venda dels llibres escrits en català. Però, quins són els factors que produeixen aquest fenomen? Jo en veig un de caràcter general i és que tots els pobles meridionals com el nostre no són gaire donats a la lectura. Després n'hi ha dos més singularment de casa. Em refereixo, de primer, a la invasió i consegüent influència que ací exerceixen les cultures castellana i europea; i, després, a quelcom més singular i ridícul, o sigui que molts catalans, per habitud, perquè així els ho ensenyaren de petits, preferixen llegir en castellà que no pas en llur pròpia llengua. Aquests tres factors que acabo de referir formen una mena de capes impermeables per a la lectura en català, en la massa del poble. Però, qui pot negar, amb tot, l'atreviment i la inquietud, la densitat i la glòria de molts dels llibres catalans?

Els qui coneixen bé les lletres catalanes saben, però, tot el que valen; el que són i el que representen en esperit de superació i fins diré en empena revolucionària. Però, llevat d'una selec-

ció del nostre poble, la resta no sap res d'això; només hi creu! Hi creu, o bé per instint o bé perquè n'ha sentit parlar. Ho respecta, si volu, però no h o estima, no s'hi apassiona.

I és que, si ho volem escatir bé, potser trobarem que la culpa és més dels autors catalans que no pas del públic. Molt sdel sutors catalans — i, naturalment, jo m'hi he de comptar — potser hem pecat en escriure els nostres llibres, de pensar més en els gèneres de moda mundial, en els corrents artístics que s'imposaven fora d'ací; més en el desig de sumar-nos al moviment internacional, que no pas en allò que el poble, el nostre públic, volia i desitjava com una necessitat espiritual o sentimental ben seva. Potser havem escrit més per als amics que no per a les masses.

No crec que ningú pensi que jo, en fer l'afirmació anterior, vull referir-me a la conveniència de seguir el camí d'aquella literatura exclusivament localista d'anys enrera, no! Les lletres catalanes passaren durant molt de temps una crisi de localisme tradicional i innocent que per força les havia d'apartar de l'ànima del poble. Seguir aquell camí pel qual tants i tants autors han caminat — no pas tots, però! — hauria estat la mort del nostre llibre i avui no tindria aquelles inquietuds i atreviments; aquella densitat ni aquella glòria a què m'he referit abans i que tant el valoren. Però, d'ara endavant, em sembla que la missió social de l'escriptor català, del literat de la nostra terra, ja resta ben definida i dibuixada: cal escriure per al poble! Hem d'escriure per al poble i, amb la màgia de l'art, despertar les ressonàncies de la seva ànima col·lectiva en les pàgines dels nostres llibres fins a fer un bloc amb el poble mateix.

No puc creure que ningú suposi que pretenc claudicacions o reculades de tècnica literària, de concepció artística o d'estil, sinó que, contràriament, crec que tots els avenços assolits per les nostres lletres han de perseguir i superar-se, però encarrats amb el poble viu i pensant en ell. Cal, al meu entendre, que els literats catalans procurem d'agermanar-nos amb el públic per donar-li allò que ell espera i desitja de nosaltres: una literatura sincrònica amb els seus sentiments, les seves preocupacions i la seva consciència.

volia dir-vos sobre Emili Vilanova i que amb més extensió de la que permeten uns quants minuts de conversa radiofònica he expressat en altres llocs aquests anys darrers, amb abundor d'exemples. Tal volta no mancarà, com gairebé sempre, qui trobi exagerades aquestes opinions. Repetides experiències m'asseguren que *exageracions* com aquestes acaben per esdevenir opinió corrent.

Torno a recordar que manquen tres anys per a complir el centenari de la naixença d'Emili Vilanova. Tres anys aviat passen. Goso a esperar que aleshores Catalunya tindrà jorns més serens i feliços que els d'ara i desitjo que aleshores hi pugui haver ja molts de catalans plenament convençuts de la vàlua de la seva obra, per tal de poder aconseguir que tot Catalunya li reti l'homenatge que el gran escriptor mereix i escampar arreu del món amb la remor de la festa, la seva glòria.

J. FARRAN I MAYORAL

JOAN OLLER I RABASSA

Un Concurs de MIRADOR

Per una literatura de guerra

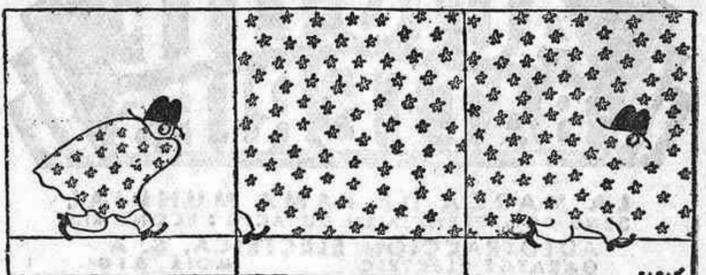
S'han escolat vuit mesos des del 19 de juliol i Catalunya no té encara una literatura de guerra.

En llengua castellana ha nascut ja una poesia èpica remarcable. La novel·la de la nostra gesta, l'exaltació dels nostres herois, la interpretació novellística del moment històric que vivim, encara està per fer.

MIRADOR vol contribuir a fer escriure aquesta novel·la i organitza un

GRAN CONCURS DE NOVEL·LES DE LA GUERRA

les condicions del qual seran publicades pròximament a la nostra revista.

La nevada

L A M U S I C A

La pianista Clara Svecénski Notícies de tot el món II Congrés Internacional de pedagogia musical

Recentment ha donat un recital a Ràdio Associació de Catalunya la pianista americana Clara Svecénski, amb un programa dedicat totalment a la música catalana. Es un fet digne d'esmentar aquesta atenció d'un artista estranger per la nostra música, més que més tractant-se d'una eminent concertista, les qualitats de la qual li han assegurat temps ha un destacat lloc entre els grans artistes del piano contemporanis. Però el que més interessa remarcar són els antecedents d'aquest concert. La devoció de Clara Svecénski per la música catalana no és cap improvisació, i per tal que els nostres lectors puguin tenir un exacte coneixement de la personalitat d'aquesta pianista i del molt que ha fet pel nostre art, ens sembla oportú de reproduir els paràgrafs més importants d'un article que aparegué a «La Publicitat» l'octubre del 1935:

«Durant la primavera de l'any 1927 arribava a Espanya una eminent pianista nord-americana, concertista ben coneguda als Estats Units, professora del «Curtis Institute of Music» de Filadèlfia. Les seves vacances d'aquell any volia dedicar-les a recórrer la Península, amb el desig, sobretot, de conèixer Andalusia. Arribada a Sant Sebastià, un atzar li féu saber que a Barcelona tenien lloc aquells dies uns grans festivals de Beethoven, i cap a la nostra ciutat vingué tot seguit, atreta pel nom de l'Orquestra Pau Casals, principalment. Clara Svecénski — així s'anomena aquesta artista — tenia antiga amistat amb el mestre Pau Casals. Temps enrera, el pare de Clara, un excellent concertista de viola, havia tocat, a Nova York al costat de Pau Casals, formant part del «Kneisel Quartet».

A Barcelona, Clara Svecénski sentí l'Orquestra Pau Casals, l'Orfeó Català, la Banda Municipal, les Cobles de sardanes; visità el «Cançoner Popular de Catalunya», l'Institut d'Estudis Catalans i altres entitats culturals; adquirí en els magatzems de música totes les obres impreses o editades en discos que trobà, i s'emportà aquest bagatge amb la il·lusió del qui ha fet un descobriment. Altres coses, però, descobrí també aqí, que foren probablement les que li feren sentir amb més intensitat aquelles manifestacions de la nostra cultura i del nostre esperit. La seva primera visita a Catalunya tingué lloc durant la dictadura, i al·gú li explicà molt bé les condicions en què es desenvolupava aleshores la nostra vida espiritual, després de fer-li conèixer el procés i evolució del renaixement català.

De com la seva ànima sensible reaccionà davant el nostre panorama espiritual en donen fe tant les paraules intel·ligents i cordials que adreçava a tots els seus amics d'ací com els seus actes, ben eloqüents i significatius. De retorn a la seva pàtria, en poc temps Clara Svecénski escriví i parlà correctíssimament el català; rebé premsa i llibres catalans i no pensà més que a fer conèixer als seus compatriotes aquest poble que se li havia revelat i tots els aspectes de la seva activitat i cultura.

Durant alguns anys, cada estiu vingué la notable artista a passar a Catalunya les seves vacances, i aquest contacte viu amb les nostres coses n'hi acabà de donar el més íntim coneixement.

Dins el seu camp professional, sobretot, la tasca de Clara Svecénski, la propaganda continua que ha fet de la nostra música, ha tingut la més gran eficàcia.

No seria possible ressenyar tots els actes que ha organitzat o en què ha intervingut, però esmentant-ne alguns només, hom tindrà idea de la seva activitat i del molt que hem d'agrair-li. Quan, alguns anys enrera, tingué lloc a Nova York la primera representació de «Tiefland», òpera del compositor alemany D'Albert, el llibre de la qual és extret del drama de Guimerà «Terra baixa», Clara Svecénski col·laborà als preparatius, i els seus consells i les seves indicacions feren que el decorat, la indumentària i tots els

detalls de presentació assolissin la més justa realització. Per insinuació seva, un artista català resident a Nova York, Ramon Miret, dibuixà els figurins; i a ella es deu també que la representació fos encertadament preparada amb una intel·ligent informació en els programes sobre Catalunya i la seva personalitat cultural i artística.

L'any 1931 Clara Svecénski donà a la Columbia University una important conferència sobre la música catalana, que il·lustrà amb nombrosos discos, i l'any següent en donà una altra a Filadèlfia sobre el mateix tema. Ambdues conferències foren molt elogiosament comentades per la premsa, i en les informacions restà ben palesat l'interès extraordinari que desvetllaren.

Clara Svecénski no ha deixat perdre ocasió de donar a conèixer música nostra a les sales de concert i als salons particulars de Nova York, però entre tots els actes per ella organitzats destaquen els concerts que recentment ha donat a la Steinway Concert Hall i a la National Broadcasting Company, de Nova York, enterament dedicats a la música catalana i que representen un esforç que hem d'admirar i agrair cordialment. La premsa diària i les revistes musicals han donat d'aquests concerts referències que confirmen el gran èxit assolit, i hem cregut que era un deure inexcusable de fer conèixer aquí detalladament l'actuació de la nostra bona amiga, per tal que, ultra els estímuls profitosos que del seu exemple puguin derivar-se, tothom sàpiga fins a quin punt s'ha fet Clara Svecénski mereixedora del nostre afecte i sincer reconeixement. D'amics com ella ens caldria tenir-ne arreu; i quan en trobem algun que tan eloqüentment demostra els seus sentiments envers nosaltres amb una noblesa i un desinterès verament exemplars, és just que no li regategem cap de les honors que mereix.

BALTASAR SAMPER

L'EDITORIAL «ARS VIVA» DE BRUSSEL-LES acaba de publicar «L'Ofrena musical» de Bach en una nova versió per a quartet de corda, flauta, oboè, corn anglès, fagot i clavicèmbal, de Roger Vuataz (Ginebra).

PAUL HINDEMITH HA ESCRIT tres noves sonates per a piano (Edicions Schott).

EL COMPOSITOR ERNST KRENEK HA DONAT a Zuric una sèrie de quatre conferències sobre «Música nova»; ha dissertat sobre les idees fonamentals estètiques, la atonalitat i tècnica del sistema «a dotze sons» problema de forma, música i humanisme, etcètera.

LONDRES MANTE, TAMBE DURANT AQUESTA TEMPORADA, la seva posició d'avantguarda dintre la música contemporània. Després d'haver estrenat a Londres el mes de desembre una de les més importants obres de Hindemith, la seva òpera «Cardillac» — dissortadament en una versió de concert — la B. B. C. acaba d'estrenar una nova obra coral de Vaughan Williams, intitulada «Cinq perfils des Tudors», «suite» per a gran cor, solistes i orquestra.

La secció anglesa de la S. I. M. C. dedica el seu últim concert exclusivament a composicions de Béla Bartók, amb el mestre compositor al piano. Entre altres obres ja conegudes, el programa contingué una estrena interessantíssima, intitulada «Microcosmos». Es tracta d'un veritable compendi de la tècnica i de l'estil de piano moderns. En aquesta col·lecció de més de cent peces curtes, Bartók es proposa donar exemples moderns per a les diverses i múltiples possibilitats pianístiques, tal com ho feien per exemple Clementi en el seu «Gradus» o Debussy en els seus «Estudis» i «Preludis».

Esmentem a més d'aquestes estrenes angleses les de l'òpera-oratori «Christofer Colomb» de Milhaud i de la «Rhapsodia» per a violí i orquestra de Wolkmar Andreae.

EL PREMI E. SPRAGUE-COLIDGE ha estat atorgat per a l'any 1936 al compositor polonès Jery Fixelberg pel seu «Quartet de corda, número 4».

EL «QUARTET BROS» acaba d'estrenar a Londres una sèrie d'obres noves d'Elisabeth Maconchy, Britten i Van Dieren. El primer violí d'aquest prestigiós conjunt de cambra és fill de Catalunya i compta avui dia entre una de les figures més brillants de la vida musical anglesa.

A AUSTRÀLIA s'ha constituït una societat anònima d'un capital de cent mil pessetes per a «valorar» el talent musical d'una noia molt pobra, però dotada d'una veu extraordinària de soprano, Margaret Elliot. Mil accions a cent pessetes han estat emeses, de les quals la noia rebé una part, per a poder traslladar-se a París, on feia uns estudis brillantíssims. Tornada al seu país, la jove australiana ha obtingut un èxit triomfal i les accions emeses es cotitzen avui dia a tres-centes pessetes a la borsa de Melbourne! En fi, s'ha arribat, doncs, a trobar un mitjà infalible i «objectiu» per a determinar el valor exacte d'una capacitat artística...

L'ORQUESTRA SIMFONICA DE LONDRES ha dedicat el seu últim concert a la memòria d'Elgar. Foren executades les seves variacions simfòniques «Enigma», el «Concert» per a violí i les «Imatges de la mar».

PIERRE FOURNIER, el jove violoncellista francès, ben conegut també a Barcelona, executà en l'últim dels concerts «Poulet-Siohan» a París, el «Concertino» de Roussel. Al mateix concert s'interpretà una de les obres més interessants de Darius Milhaud, «Les Coëfores», per a solistes, cors i orquestra d'instruments de percussió.

Entre els dies 28 i 30 de juny d'aquest any, és a dir, immediatament després de la setmana del Festival de la S. I. M. C., tindrà lloc a París el segon Congrés Internacional de pedagogia musical, organitzat per la Societat d'Educació Musical de Praga.

Entre els congressistes i els participants al festival de música contemporània, serà organitzada una discussió comuna, dedicada als problemes de la constitució dels programes per a concerts juvenils. Per a exemplificar aquesta discussió, es donaran dos concerts de joventut, un amb programa clàssic i l'altre amb programa modern.

Com a tema principal d'aquest Congrés, ha estat designat el problema de la divulgació de la música entre la joventut.

EL PROGRAMA OFICIAL DEL FESTIVAL DE LA S. I. M. C.

I Concert d'orquestra: M. Starokadenski (U. R. S. S.), «Concert per a orquestra»; N. V. Hannenheim (Romania), «Fantasia per a orquestra de corda»; J. Fitelberg (Polònia), «Concert per a violí»; A. Souris (Bèlgica), «Homenatge a Leboeuf», per a instruments de vent i de percussió; H. Rosenbergh (Suècia), «Simfonia concertante»; G. Malipiere (Itàlia), «Segona Simfonia».

II Concert d'orquestra: A. Haha (Txecoslovàquia), Obertura per a l'òpera «Nova zeme»; J. Françaix (França), «Concert per a piano»; J. C. Paz (República Argentina), «Passacaglia»; H. Eisler (Alemanya), dues peces de la «Simfonia Alemanya»; J. Valls (Espanya), «Concert per a quartet de corda i orquestra»; D. Zebre (Iugoslàvia), «Toccatà».

I Concert de cambra: A. Honegger (Suïssa-París), «Segon quartet de corda»; M. Toyama (Japó), «Voi de Yamate» per a soprano, flauta, clarinet, fagot i violoncel; K. Reiner (Txecoslovàquia), «Nonett»; J. Homs (Espanya), «Duo per a flauta i clarinet»; A. Bush (Anglaterra), «Peça de concert» per a violoncel i piano; F. Schmitt (França), «Suite en recalles» per a flauta, violí, viola, violoncel i arpa.

II Concert de cambra: S. Veress (Hongria), «Segon quartet de corda»; P. Schacht (Alemanya), «Dues peces» per a clarinet i piano; D. Milhaud (França), «Novè quartet de corda»; H. E. Apostel (Austria), «Quatre cançons»; H. Badings (Holanda) «Trio».

III Concert de Cambra: E. Macenchy (Gran Bretanya-Irlanda), «Segon quartet de corda»; M. Milojovitch (Iugoslàvia), «Grimaces rhythmiques», per a piano; C. Beck (Suïssa), «Serenata», per a flauta, clarinet i petita orquestra de corda; L. Dallapiccola (Itàlia), «Il Paradiso e all'ombra della spade», per a tres pianos; L. E. Larssen (Suècia), «Divertiment», per a petita orquestra.

El Jurat per a aquest festival estava compost d'Edward Clark, ROBERT GERHARD, Jacques Ibert, Gunnar Jeansen i Slavve Ostere.

Es amb immensa satisfacció que aprenem la notícia que el Jurat d'aquest any ha triat entre les nombroses obres presentades, el «Concert» del mestre Josep Valls, obra d'un veritable valor internacional. Felicitem des d'aquestes columnes el jove compositor dotadíssim, que representa, al costat de Robert Gerhard, una de les figures més brillants de la jove escola catalana de compositors.

L'ORQUESTRA SIMFONICA DE PALESTINA

Palestina se sent més aviat pessimista. La Reial Comissió prossegueix resolutament les seves investigacions sobre les causes fonamentals dels recents disturbis, mentre encara persisteixen temors que no es puguin reprendre les hostilitats.

Malgrat tot, però, gran entusiasme remou la població jueva, entusiasme que li fa negligir gairebé del tot les preocupacions. La vinguda de Toscanini per a dirigir els primers concerts de l'Orquestra Simfònica de Palestina, acoblada pel violinista jueu polonès Bronislaw Huberman, és el tema del dia. Constitueix una compensació als maldcaps dels darrers sis mesos i ha unit fraternalment tothom. No hi ha hagut res de semblant en els camps intel·lectual o sentimental des de la vinguda de Lord Balfour, l'any 1925 per a la inauguració de la Universitat Hebrea de Jerusalem.

No és únicament l'organització d'una Orquestra de primera classe composta per alguns dels millors instrumentistes d'Alemanya i de l'Europa Central que commou la població, sinó majorment la direcció de l'Orquestra pel més gran director del món. Toscanini ha refusat d'anar a Alemanya a causa de les persecucions nazis envers els artistes «no aris» i en canvi ha viatjat a un país on els jueus no aris estan aèrminats a demostrar als alemanys que poden emular-los en música. És un moment dramàtic entre els jueus i els nazis. I el solista d'un dels més pròxims concerts és, encara més remarcable, un alemany ari, Adolf Busch, que és un campió de la llibertat i refusa d'actuar o viure al seu país natal. Huberman, fundador de l'Orquestra, que ha actuat ininterrompidament durant cinc mesos a Palestina i ha après a estimar els seus entusiastes auditors i sentir-se ell mateix dintre de la resurrecció nacional, ha dedicat tots els seus pensaments, així com la major part dels seus ingressos durant l'any passat, a la finalitat d'aixecar el nivell musical de Palestina fins al de qualsevol altre país del món.

No és meravella, per tant, que 2.000 subscriptors s'hagin inscrit a Palestina a la primera sèrie de concerts, que s'hagin venut totes les localitats per a les actuacions a Jerusalem, Tel Aviv i Haifa, que dies abans del primer concert la premsa hagi registrat tots els passos de Toscanini i Huberman i que els carrers de Tel Aviv, on han sojornat, portin des d'ara llurs

noms. No és estrany, doncs, que en ocasió del primer concert la festa fos tan jueva com cristiana. El concert fou donat a la gran Sala d'Espectacles de Tel Aviv, d'una capacitat per a 2.500 persones i en la qual ocasió n'hi havia alguns centenars més de àretes. És un edifici senzill, lliure de tota ornamentació.

El programa era lliure de l'esdeveniment i d'una manera significativa es componia únicament d'obres de compositors alemanys i italians. Incloua dos dels clàssics més atraients: «Segona Simfonia», de Brahms, i la «Simfonia Incanabada», de Schubert. El segon concert de la sèrie, també dirigit per Toscanini, estigué compost completament d'obres de Beethoven. Es demostrà de cop que Palestina compta ara amb una Orquestra comparable a la de qualsevol ciutat europea. Els seus executants són reclutats principalment a la pàg. 9)

DISCOS

«Pathé» acaba de retrè un homenatge sonor a Monteverdi, esperat des de fa molt de temps, impressionant tres fragments del seu Orfeo. Aquesta obra mestra, tan dramàtica i tan humana, tan rica d'expressió i tan «rica de música», és interpretada per Le Marc'hador, la veu intel·ligent i segura del qual convé molt bé a la interpretació dels mestres antics. El cant està acompanyat pel clavecinista Ruggero Gerlin, el Trio Pasquier i l'orgue (Noëlie Pierrot). La primera cara conté el recitatiu del tercer acte: *Ahi, avventurato amante!*, l'altra les famoses *Planyes* d'Orfeo.

El «Concert en la menor» de Bach ha trobat una magnífica versió gramofònica gràcies a la plenitud sonora i el lirisme expressiu de Yehudi Menuhin. El seu mestre Georges Enescu, que té un domini igualment perfecte de l'arc violinista com de la batuta, dirigeix l'acompanyament de l'orquestra («Gramophone»).

Al mateix temps, la «Columbia» fa impressionar unes altres obres de Bach, que fins ara són molt poc conegudes entre els aficionats i adhoc els professionals. Es tracta de la «Simfonia» de la cantata núm. 156 i de dos corals emocionants, testimonis d'humilitat i al mateix temps, de grandesa.

RICÍ GOLOSO PURGANT DELICIOS

AUTO-LITE BATTERIES

LA MARCA DE FAMA MUNDIAL SENS COMPETENCIA EN DURACIÓ I ECONOMIA AUTOTRACCIÓN ELÉCTRICA, S. A. GARATGE ELECTRIC MOIA. 618

Casa RENÉ COPIES a màquina CIRCULARS amb multioquista a preus reduïdíssims MONT-SIO, 18, pral. - Tel. 18053

EL CINEMA I EL TEATRE

TEATRE IMPRES

"BALL DE TITELLES" DE RAMON VINYES

Ramon Vinyes ha estat sempre més o menys negligit en referir-se a les nostres primeres figures literàries del teatre. Podríem dir que se l'ha acceptat una mica per força. I, tanmateix, és un dels nostres valors més sòlids. No és un escriptor de gran públic, i, en general, ací el teatre es cotitza d'una manera mercantil.

Ramon Vinyes, un poc transcendentista, un poc cerebral, juga amb el contrast del lirisme i del realisme. La seva obra, amb rares excepcions, és una barreja de poesia i de crua realitat, tant en el fons com en la forma. El bon drama *Peter's Bar* pot posar-se com a exemple característic de la seva producció.

El seu teatre, no obstant, és dens i planteja sempre problemes vius; la banalitat, el fer passar l'estona per mitjà de l'art més o menys autèntic, no és propi d'ell. Vinyes escruta el fons de l'ànima humana i, d'una manera força escèptica, en treu al·ligonaments; tota la seva obra té un contingut moral. Ara tracta les nafres de la societat capitalista; adés presenta xocs espirituals. Sigui com sigui, parla sempre a la intel·ligència. I, en fer-ho, escull camins que tendeixen a elevar, a apropar el públic a l'estadi intel·lectual en el qual es col·loca. Algunes vegades, el seu joc de contrastos s'escapa de la comprensió de l'auditori massa aviciat amb obres fàcils, buides i sentimentalistes.

El seu do poètic és pur i el seu realisme no presenta vels; això vol dir que els contrastos, constantment entrelaçats, tenen a vegades una violència que constitueix una característica ben definida, resolta amb gran habilitat, però que no sempre plau als qui estan habituats als jocs més simples emprats per la generalitat dels nostres dramaturgs i comediògrafs. Un dramaturge accentuat que no permet que en cap instant el moviment escènic sigui encarcarat ni postís, la bona qualitat literària, la riquesa d'imatgeria i un coneixement del que requereixen les taules, valoren aquelles condicions essencials de l'obra teatral de Ramon Vinyes.

Entre la seva producció hi ha realitzacions volgutament de més volada que altres. *Peter's Bar*, qui no és amb mi... en la qual la poesia — d'exquisida gràcia — pren sempre un marcat relleu, i *Ball de titelles*, classificat com a «titellada en tres actes», suava publicat per «El nostre teatre», sense que hagi pres vida en la llotja escènica, poden col·locar-se entre les obres de primera magnitud de Ramon Vinyes.

Ball de titelles presenta el cas singular d'un àngel que, ferit d'un tret per un guardabosc, cau a la terra i va a parar precisament en un prostíbul i és exalcat i convertit en home. L'obra, d'una gran teatralitat, ben construïda i desenvolupada, ofereix un magnífic camp per a la sàtira i la crítica social. Amb els seus constants contrastos de lirisme i realisme, amb un perfecte escorcollament psicològic del creixent nombre de personatges que juguen l'acció, amb l'humor cobrint sempre el fons profund i en part transcendental de l'obra, amb un bon coneixement de l'ànima humana, amb la seva emprem-

ta de poeta, Ramon Vinyes converteix en marionetes les figures del *Ball de titelles*; unes marionetes, però, que quintaessencien la humanitat del món social que fustiga.

L'escena passa en una ciutat muntanyenca de segona o tercera categoria, la qual cosa li permet fer desfilar pels ulls de l'auditori — fins aquest moment, del lector —, els personatges més vidents de tots els pobles o ciutats poblerines, que apareixen com a

RAMON VINYES
(Per Joaquim Biosca.)

clients de qualitat de la casa de dones. De tan humans, aquells éssers semblen deshumanitzats; però en tot moment són de carn i ossos fins en llurs més petits detalls. La situació extraordinària creada per l'àngel residenciat al prostíbul, aprenent de viure i el que és el món enmig d'aquells senyors seriosos que perden la seriositat en posar-se en contacte amb la carn femenina, i enmig de la vida esclava i descarada de les prostitutes, dona lloc a una intensitat altament suggestiva, a escenes d'un encert magnífic i a presentar el problema escollit, la tesi tractada, amb sagaç mordacitat i amb una còmica desimboltura que no deixa mai que l'obra esdevingui gens ni mica conceptual. Una gran ponderació presideix tots els moments, totes les frases, tot el pensament. L'àngel caigut al prostíbul va descobrint el món, i cada nova descoberta li fa més incompreensible, més absurda la vida dels homes. La Terra és una magna titellada. Els xocs entre l'espiritualitat de l'àngel i el realisme del prostíbul, entre l'honorabilitat de les forces vives de la ciutat muntanyenca i el seu despullar-se de la dignitat amb el treure's els vestits, entre la innocència del jove de les ales i les baixes passions de tot el poble, pampallugegen insistentment en tot el transeurs del *Ball de titelles*. És la imatge que ressalta sense interrupció, fent jocs malabars de gràcia i enginy. I com a fons, destaca la filosofia de l'obra, la crítica severa a la societat bastida damunt l'egoisme; aquest cop, l'escèpticisme de Ramon Vinyes esdevé un veritable pessimisme, velat per l'humor.

J. ROURE-TORENT

ballen. Veus? Són carreters que van darrera els carros carregats de bigues, pel fangueig de les carreteres. Treballen! Veus? Són homes i dones que surten de les fàbriques. Les fàbriques els escupen a glops i se'ls engoliran a toc de sirena. Treballen! Veus? Minaires. Adhuc dintre els nostres braços fan fortor de fondària. Porten dintre els ulls el negre del carbó i damunt dels llavis la humitat gebrada de les mines. Treballen. L'oren per viure! Et caldrà fer el mateix.

ENDOLADA. — (Assentiment). Morir per viure! Començaràs la lluita aferissada i caldrà que et decantis cap a on puguis envers el sol que més escalfa. T'hauràs d'arrossegar i fer de titella com fem tots. Fins avui la terra era, per tu, un grapat de fang a l'espai. Des d'avui veuràs que el grapat de fang és immens i que el fang ofega.

JOVE. — Dona endolada, per què m'ho fas veure tot negre?

ENDOLADA. — La Remei t'ho ha fet veure tot lluminós. Però has pagat, amb es ales, la llum d'aquesta mentida.

JOVE. — La Remei em podia anar fent veure el món com el vaig veure vora d'ella!

ENDOLADA. — Per uns dies... mentre durés la teva il·lusió, que no era la il·lusió d'ella. Tu volies la Remei. Ella volia les teves ales.

JOVE. — La Remei ha jurat ésser meva sempre més.

ENDOLADA. — Malgrat el jurament, et fuig!

JOVE. — La retindrè!

ENDOLADA. — Retindràs qui no vol ésser retingut? La societat té un protector: el fusell. Recordat del Guardabosc...

JOVE. — (Parla amb ell mateix i se sent sotraguejat per una fonda lluita interna.) No entenc res? No entenc res! Com puc retindre la Remei contra la seva voluntat, si m'ha dit que m'estimava amb follia? El Notari no és pas el desig de la Remei!

ENDOLADA. — La paga...

JOVE. — Pagaré!

ENDOLADA. — Amb què?

JOVE. — Amb què es paga? (Gran silenci. Meditació de l'ex-alat.) Veus? Treballen! Esterrossen els camps de sol a sol, i la terra, més avara que pròdiga, els dona el just per a no morir-se de fam. Veus? Treballen! Vinen enfilats en una bastida amb el buit als peus, i treballen amb fred i amb vent! (L'ex-alat sonda, per primera vegada, el seu esdevenidor. En perdre's hi, acloufa el cap i ofega els sanglots que li rau ten la gorja.) No em diguis res més! M'han parlat d'una cosa que en diuen diners! Quin abisme s'obre davant meu!...

ENDOLADA. — L'esdevenidor fosc dels pobres!

JOVE. — Què he de fer?

ENDOLADA. — Si haguessis tingut ales, fugir... Quan no se'n tenen...

JOVE. — (Molt amargament.) Quant te las has deixades tallar?...

ENDOLADA. — Aleshores es fa el que faig jo: escopir! O es fa el que alguns fan: revoltar-se! O es fa el que fan altres: oblidar i treure'n el partit que poden! Això és la vida!

RAMON VINYES

LA MASCOTA DE LA REVOLUCIÓ

El més petit de tots
PREU: 3 PTFES

GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Nº 215 - telèfon 55/23
BARCELONA

L'ESSENCIAL DE LES MEVES PEL·LICULES

per L. TRENKER

Moltes vegades es parla dels molts perills que enclou el rodatge de pel·lícules que s'han d'impressionar a les muntanyes o a l'aire lliure a tot el món. Hom conta que la cambra ha de transportar-se a molts milers de metres d'altura, on es lesionen molts protagonistes i on es malmeten molts metres de negatius.

He d'admetre que dades com aquestes o semblants són moltes voltes interessants i que als profans enl contar-les les moltes dificultats que s'han de vèncer per a realitzar una gran pel·lícula. Però no es pot negar el fet que el valor interior d'una pel·lícula no depèn del nombre de metres rodats, dels sous pagats, de la comparsa que apareix en la pantalla, o de les despeses extraordinàries ocasionades per la presentació, sinó que l'essencial és el contingut ètic o, per dir-ho en poques paraules i clarament, de l'ànima que exhala. Una pel·lícula sense ànima és un treball tècnic i res més. Solament una pel·lícula amb ànima és artística. Moltes voltes s'oblida això en impressionar fins superproduccions, perquè tot és massa clar, massa exacte i està retallat i muntat amb massa cura. Als artistes cinematogràfics els passa igual com a altres representants. Solament el que lluita amb si mateix i sap palesar el que sent en el seu interior, en representar un personatge, serà capaç d'inhalar la seva ànima a l'obra impressionada. Justament això invisible en l'actor és el que conservem d'ell i el que recordem en pensar en la pel·lícula vista.

Adhuc una altra cosa em vaig proposar realitzar: no vaig elegir qualsevol assumpte del qual podia creure que oferia un bon negoci o era de prou actualitat, i tampoc no em vaig encarregar d'interpretar personatges dels quals vaig pensar que eren bons. Ans al contrari, vaig procurar escollir els meus assumptes des de punts de vista ben determinats. Mentre que de bon començament vaig escollir assumptes purament esportius, més tard vaig passar a interpretar la meua manera de concebre la naturalesa i a mostrar les relacions de dependència que existeixen entre els homes i tot allò que els volta.

En la pel·lícula «Les muntanyes cremen» vaig donar un pas endavant, cap a l'amor heroic del soldat a la seva pàtria, del soldat que sosté la lluita interior entre el deure i l'amor a la seva família.

En el «Rebel» vaig procurar interpretar la gran cançó de la lluita per la independència d'un poble. Calia enlairar la idea heroica de la llibertat d'un poble que habita les muntanyes. Existien prou exemples per a això; en la pel·lícula «El fill pròdig» vaig voler caracteritzar el contrast enorme entre el materialisme modern i la fe senzillà i credua.

Després em vaig atrevir a interpretar quelcom més i vaig filmar el «Emperador de Califòrnia», una pel·lícula veritablement fantàstica i heroica.

Ara m'ocupo del film «Condottieri», en el qual es ressusciten les grans èpoques del renaixement que visqueren grans homes i que es realitzaren grans idees.

Després em vaig atrevir a interpretar quelcom més i vaig filmar el «Emperador de Califòrnia», una pel·lícula veritablement fantàstica i heroica.

Ara m'ocupo del film «Condottieri», en el qual es ressusciten les grans èpoques del renaixement que visqueren grans homes i que es realitzaren grans idees.

L'Associació d'Amics de la Unió Soviètica

(Ve de la pàg. 4)

món la veritat sobre el desenvolupament econòmic i social de la Unió Soviètica en tots els ordres de la vida industrial, cultural, etc., i popularitzar sobre bases documentals els avanços i problemes de la construcció del socialisme i defensar les seves realitzacions.

En aquests moments crítics en què vivim no pot haver-hi un sol home amant de la pau, de la justícia, de la llibertat i del progrés que no se senti amic de la Unió Soviètica, perquè la Unió Soviètica és avui la més gran garantia que tenen la pau, la justícia, el progrés i la llibertat.

Dinou anys de construcció socialista a la U. R. S. S. ens aporten un ensenyament valuós. Cap antifeixista de veritat, cap revolucionari sincer no pot ésser indiferent davant els resultats del grandios experiment soviètic. S'imposa la necessitat d'augmentar aquest interès i d'encarrilar aquesta simpatia cap a una finalitat pràctica, perquè sigui més eficaç la nostra lluita contra el feixisme. És això, precisament, allò que persegueix l'Associació d'Amics de la Unió Soviètica, la qual ja compta en el seu haver, ésser la iniciadora del Front Popular a Espanya.

OSCAR GUERRA

RECTIFICACIÓ

En la nota sobre el film «La Pàtria et crida», que publicarem a MIRA-DOR de fa tres números, es parlava de l'artista cinematogràfic Spencer Tracy. L'esmentat nom hi aparegué per error; en el seu lloc s'havia de parlar de Wallace Beery.

L'Orquestra Simfònica de Palestina

(Ve de la pàg. 8)

principalment entre els millors de les orquestres alemanyes, però alguns dels principals ho són de les Orquestres Filharmòniques de Varsòvia, Viena i Budapest i encara alguns, entre els instrumentistes de vent, de camps més amplis. Poques dificultats hi hagué per a trobar violinistes i violoncellistes disposats a tocar pel modest sou de 15 lliures (unes 600 pessetes al canvi normal de 40) mensuals. Hi hagué, però, més dificultats per a trobar entre els jueus executants de flauta, corn i trompeta, equivalents en qualitat, però també s'hi arribà. Un sol executant, el doble baix, no era jueu.

Toscanini ha de dirigir les actuacions de Jerusalem i Haifa, a més de les de Tel Aviv i a continuació s'emportarà l'Orquestra cap a Egipte. Seguint-lo un famós director jueu d'Alemanya, treballarà continuament amb els executants. Gent experimentada creu que el més gran director d'Orquestra dels nostres dies ha volgut dirigir aquesta nova agrupació en les seves primeres actuacions per a imprimir-li el segell del seu geni. Es creu, també, que actualment Palestina està en condicions d'exportar música als països veïns com fins ara ho ha vingut fent amb les taronges i que poden oferir al món no tan sols els millors virtuoses, sinó un cos de músics que pot competir amb les orquestres de qualitat de qual- sevol país.

Huberman, el creador de l'Orquestra, en té una visió encara més brillant. Veu en la seva creació musical un instrument d'harmonia en el punt de vista més ampli. Escriví: «Hi ha algun país més predestinat a redimir el món per un tercer evangeli de dignitat i amor humanes que aquesta Palestina nostra, que per l'amor dels seus pobladors està transformant una terra salvatge en un jardí del Paradís? I la nova Orquestra té al seu davant no tan sols la tasca d'ajudar els seus habitants en el treball de construcció, sinó també la de preparar el terreny per a la formació d'una cultura musical que en temps propici pot fer present al món d'un poderós creador de música.»

Toscanini i Huberman han fet pensar als homes de Palestina que aquesta pot infantar no sols a nToscanini, sinó un Bach o un Beethoven.

N. B.

Llegiu i propagueu
TREBALL.

Un fragment del tercer acte de l'obra «Ball de Titelles»

ENDOLADA. — El món és ample! Té altres ciutats, com té altres Remeis, altres Notaris, altres Ferreters, com té altres cases amb clienteles semblants.

JOVE. — Deu costar molt d'entendre què passa en aquest món!

ENDOLADA. — Sí i no! Si el prens per un manicomi, ho entindràs tot. Si el prens d'altra manera, et quedaran moltes coses per entendre, i l'aprenentatge que en faràs et farà suar sang i aigua. No ets com la majoria.

JOVE. — No porto ales.

ENDOLADA. — N'has portades, i això et diferenciàrà d'ells sempre! Les ales deixen rastre! I ara, a viure! A lluitar! A sofrir! Ai, jove alat... (El jove de les ales s'incorpora i fa vibrar la seva interrogació muda. L'Endolada li fa un gest amb la mà) No et moguis! (Silenci. Es pot dir que dintre la cambra de la Remei se sent la nit, la nit que dorm damunt dels horts i

campes que volten la casa i que la muntanya propera emmudeix encara més.) Em semblava haver sentit tocar hores i una fressa estranya com de vol. (L'Endolada esguarda per la finestra.) No és res. Quina hora deu ésser? T'hi arriben els ulls? Al lluny es veu la rodona il·luminada del rellotge de l'església, però no es pot precisar l'hora. Seran les tres? (Un altre silenci.) La ciutat dorm sota un llençol de neu. Cases tancades, façanes mudes. I a dintre de cada casa, darrera les façanes, odis, enveges, plors, fam, gelosies, mort, cobjança, i això que en diuen amor! I tot idèntic, sota el glaç, sota el sol! Què has fet Jove de les ales? (Altre silenci.) Demà et caldrà pensar a viure.

JOVE. — Demà em caldrà pensar a viure! Un d'aquests dies la Remei em va posar davant la finestra i em va dir, assenyalant els que passaven pels camins propers a la casa. Veus? Són vells amb feixos de llenya al coll. Tre-

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les col·leccions incautades pel patrimoni artístic

LA COL·LECCIO MUNTADES

Entre les col·leccions d'art que a Barcelona posseïen molts particulars rics, i que ara han estat rescatades, com a patrimoni del poble, per la Generalitat de Catalunya, sobresurt una col·lecció composta de pintures, retaules, escultures, mobles, arquetes i altres objectes d'art des del segle XII al XVIII, que havia aplegat en vida Matias Muntades, traspassat l'any 1927, i que els seus hereus continuaven tenint cancada als ulls del poble.

Aquesta formidable col·lecció està composta per més de dues-centes pe-

baven d'arrodonar la sensació tètrica que rebia el xicot arribat del poble. Aquest estat de coses es conservà fins a la mort del propietari. Els hereus solament en deixaren sortir unes magnífiques peces per a exhibir-les al II Saló Mirador que dirigí molt encertadament l'intelligent arqueòleg Josep Gudiol, el qual hagué de fer molts esforços i mobilitzar influències per tal d'aconseguir-ho. En aquest II Saló figuraven quatre magnífics retaules d'aquesta col·lecció:

El «Retaula de Santa Anna», de fi-

nom, i alguns fragments del mateix retaula al Museu del Louvre de París; el dedicat a Sant Vicenç, del Museu d'Art de Catalunya; unes taules magnífiques («El miracle dels pans» i una «Crucifixió») guardades a la Sala Capitular de la nostra Seu; sobretot la «Crucifixió» presenta la gran riquesa de detalls que caracteritza totes les crucifixions sortides del taller d'aquest notable pintor. La Col·lecció Muntades posseïx, a més, un altre retaula de l'escola d'aquest pintor, magníficament conservat, en el qual es representa Sant Joan i una Santa, amb escenes d'aquests sants a les taules laterals.

L'escola Borrassà també està ben representada en aquesta col·lecció. Criden l'atenció dos fragments d'altar, i l'altre una escena de l'Hort de les Oliveres. Aquestes dues taules són l'un amb Sant Joaquim i Santa Anna, força curioses perquè tot i estant emmarcades dintre els canons d'aquesta escola, es caracteritzen pels nassos superlatius de llurs personatges, la qual cosa no succeïx a cap pintura documentada d'aquest pintor. També hi ha un altre fragment d'altar d'aquesta mateixa escola amb una escena bíblica plena de dramatisme i de moviment. Cal mencionar, a més, una taula que indubtablement sortí d'aquest mateix taller i que, per la seva composició iconogràfica, té un parentiu notable amb una altra taula que s'exposà al II Saló, on es representa una verge voltada d'àngels músics i un ocell al dit.

La col·lecció de pintura gòtica es completa amb unes quinze magnífiques taules d'escola aragonesa. Unes quantes de molt notables d'escola valenciana i d'altres d'escola flamenca. Dos tríptics de molt bona factura d'escola russa.

Els dos únics retaules romànics del segle XII que hi ha són les parts laterals d'un retaula que posseïx el Museu d'Art de Catalunya, procedent del Monestir de Tavernoles. Ara, en rescatar-se aquestes dues parts que faltaven, el retaula quedarà més complet i adquirirà un valor que abans no tenia. Aquesta dèria per la pintura gòtica, o potser per altra banda l'escassetat d'exemplars, han estat la causa que es trobés una representació tan mins en aquesta col·lecció. Sortosament, a Barcelona hi havia altres col·leccionistes que amb més sort o amb més afició posseïen pintures romàniques de bona factura, entre altres Bosc Catalineu amb esplèndids exemplars dels segles XII i XIII, que ja són al Museu.

Les talles policromades dels segles XII, XIII i XIV, de què hem parlat abans, formen un conjunt excepcional. Hi ha representades gairebé totes les escoles hispàniques de l'època. Entre les vint escultures que componen aquest aplec, cal esmentar una verge romànica policromada del segle XII, excel·lentment conservada; una verge de la llet, d'es-

Retaula de Santa Eulàlia, del Mestre de Sant Jordi (segle XV)

cola navarresa, de finals del segle XIII, molt bona, i també un Sant Blai policromat, de finals del segle XIII.

La col·lecció de Mobiliari, composta d'arques, caixes, arquetes, rellotges, cadires, etc., és tan formidable, que mereix un estudi a part que no cap dins l'espai d'un article; valgui, però, notar que tots aquests mobles abracen les èpoques compres entre els segles XV i XVIII, i consta de seixanta peces.

Com a colofó, sols ens cal dir que en apropiant-se d'aquesta col·lecció el Servei de Salvament del Patrimoni Ar-

A propòsit d'un article

ELS ARTISTES I LLUR ESDEVENIDOR

Baldament no sigui més que per a palesar l'amistat que m'uneix amb el pintor Francesc Domingo, crec que val la pena de comentar amb una certa extensió, l'article que amb el títol de «El camí dels artistes» va publicar, setmanes enrera, en aquestes mateixes pàgines i l'esperit del qual em plau subscriure sense reserves.

Entenc, però, que aquest comentari ha d'ésser alguna cosa més que la simple ratificació de les idees exposades per l'artista esmentat; ha d'ésser, fins a cert punt, una ampliació de les mateixes idees i, a la vegada, l'exposició dels mitjans pels quals, amb una major eficàcia, hom podria fer-les viables.

De fet, l'article d'En Domingo pot resumir-se d'acord amb les dues següents apreciacions fonamentals: primera, la necessitat de millorar la vida de l'artista, bo i incorporant-la al corrent normal de l'actuació ciutadana; segona, organitzar la lluita contra l'esperit destructor de la guerra actual i previsions contra la que, encara d'una manera més ferotge, s'anuncia per l'esdevenidor.

Per a enfocar la primera d'aquestes dues qüestions, entenc que em cal reproduir quasi textualment les dues afirmacions que l'articulista mateix formulava: En primer lloc, que la majoria dels burgesos de l'avantrevolució, exceptuant naturalment els col·leccionistes, compraven sols per figurar i per orgull de snobisme i, en segon lloc, que, com un remei a aquesta anomalia, cal que l'artista esdevingui, dintre de la seva producció, com un de tants obrers que treballen pel poble. Anem a veure, doncs, quina és, al meu entendre, la manera més ràpida per a arribar a la consecució de les aspiracions aquestes, bo i articulant-les dins l'engranatge de la vida ciutadana.

Es evident que la primera tasca a emprendre seria, per damunt de tot, una tasca d'educació per tal que el «col·leccionisme», que, tot i ésser força apreciable entre nosaltres, no deixa de representar un neojunt de casos isolats, es generalitzés esdevenint una cosa normal en els diversos medis de la societat.

Es cert que la consecució d'una aspiració tan noble, obligaria a fer algunes variacions essencials en els mitjans de transacció de les obres d'art, ja reduïnt sensiblement els preus, ja donant apreciables avantatges per a fer els pagaments; variacions ben dignes d'ésser tingudes en compte, ja que les rebaixes que es produïssin en la valoració de les obres, podrien ésser fàcilment compensades per l'ampliació innegable que el mercat experimentalmentaria.

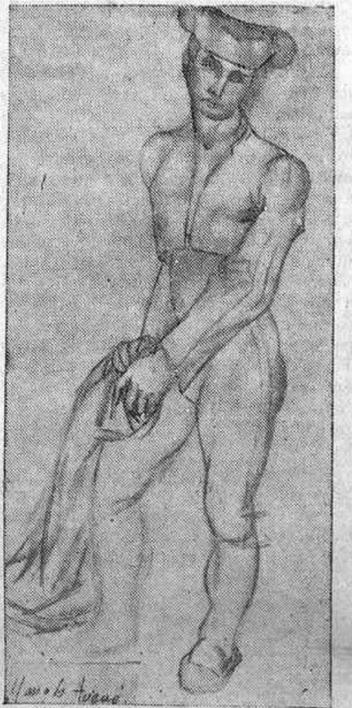
Cal que tinguem en compte, per altra part, que, àdhuc en el cas de no ésser possible una reducció massa sensible en els preus de les obres de pintura i escultura (la comanda de les quals té en les corporacions oficials un dels seus principals centres de sortida), hi ha moltes menes de col·leccions i que, per al col·leccionista particular, té tanta importància aplegar pintures i escultures de reduïdes dimensions com dibuixos, aquarelles, aiguafort i litografies... és més, podem dir sense por d'equivocar-nos, que el caràcter senzill dels interiors moderns s'adiu molt més amb obres d'aquesta naturalesa que no amb pintures de proporcions majors.

Ja no cal dir que com més àmplia fos la generalització del col·leccionisme, caldria ésser també més eclèctic pel que es refereix al valor intrínsec de les obres d'art divulgades i que mai, com en l'ocasió aquesta de resoldre la vida dels artistes, seria oportuna aquella nostra dita segons la qual: «no es pot matar tot el que és gras ni deixar tot el que és magre», ja que si volíem ésser massa exigents en aquest aspecte hi hauria el doble perill tant d'acceptar com de rebutjar coses que sols el sedàs dels temps pot situar d'una manera definitiva.

De tota manera, l'èxit assolit per les comptades exhibicions a què varen donar lloc les diverses «Fires del Di-

buix» ja donà a entendre que no anem pas massa lluny d'osques en el que proposem i que sols seria qüestió de reprendre, amb una major activitat i potser a base d'una organització diferent, les esmentades exposicions, perquè els seus efectes es deixessin sentir tot seguit.

Quant a la manera de posar-nos en situació i prevenir-nos contra l'esperit

Un dibuix de Manolo Hugué

de destrucció que poden desfermar les guerres futures, entenc que sense moure's de l'orientació assenyalada, no és difícil veure que amb el sol fet de portar a la pràctica el que hem insinuat, podrien evitar-se alguns dels seus estralls, ja que, protegint oficialment tècniques com la de l'aiguafort i la litografia a base de posar-ne a la venda un cert nombre d'exemplars i de guardar, en els dipòsits del Museu, les planxes més reeixides, sempre tindriem en aquestes un mitjà per a fer nous tiratges.

I si, com ha demostrat darrerament la tràgica experiència, no hi havia manera d'evitar que els Museus siguin atacats, per una ràpida i eficaç reacció de totes les nacions civilitzades, crec que el fet que la producció dels artistes es trobés difosa amb la màxima amplitud, no deixaria d'ésser una mesura eficaç, si més no, per a evitar amb el seu isolament la destrucció de moltes obres que, pasat el perill, no fóra difícil d'aplegar de bell nou.

RAMON VAYREDA

El pensament contemporani

Admès un espai de quatre dimensions, els éssers de quatre dimensions que l'habitessin no tindrien ombra. Perquè l'ombra és un accident de l'espai de tres dimensions: el límit objectiu d'aquestes.

Si els esperits existeixen, llavors poden ésser reals i alhora invisibles. «No hi ha cap raó» que s'oposi a això, admès l'espai de quatre dimensions.

LEOPOLD LUGONES

Llegiu cada divendres

LA CORRESPONDENCIA INTERNACIONAL

CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 41655

A. VILA I SIRVENT

Una taula del segle XV, escola catalana amb influència franco-flamenca

ces, totes elles excel·lents obres d'art; la part més important, però, la compon la secció de retaules gòtics. Deixant a part la seva importància qualitativa, que és molt notable, imposa pel nombre de peces de què està composta, que passen de noranta. Això sol ja ens indica el treball enorme desplegat pel col·leccionista per a poder reunir totes aquestes obres en el curt espai de la vida d'un home. La dèria per la pintura gòtica en un home ric a finals del segle passat, ha donat com a resultat que privés de sortir de Catalunya una bona part de la pintura medieval que havia anat a raure a mans de gent indocta o golafre de diner. Tots els amants de les Arts coneixem, malauradament, fins on havia arribat la manca d'escrúpols dels que tenien el deure de vetllar per les obres d'art que se'ls havia confiat. De les nostres esglésies foranes sortia d'amagatots tot el bo i millor que hi havia i el rector s'embutxacava uns diners mal adquirits que no li pertanyien. Per sort, aquest exòde d'obres d'art esperonà alguns rics del nostre país que amb, relativament, pocs diners, es guarnien una col·lecció important. Entre aquests col·leccionistes indígenes excel·lí Muntades i arribà la seva dèria a tal punt, que fins la seva col·lecció era tancada als ulls dels amics. Qui la volia veure, i havia d'ésser persona important, havia de demanar-li-ho i si hi accedia, l'acompanyava personalment sense deixar-lo sol un moment. Havia arribat al grau de prohibir de treure-hi la pols al criat encarregat de vigilar-la. Aquest criat contava, una vegada, a un amic seu que aquesta prohibició, quan li fou imposada en entrar a la casa, lluny de molestar-lo encara l'alegrà, perquè la col·lecció, que estava instal·lada al principal de casa seva, més que respecte li feia por. Els primers temps d'ésser a la casa li feia basarda passar pels passadissos i salons, les parets dels quals eren atapeïdes de pintures gòtiques, i entre les arquetes i mobles hi havia les escultures, dretes com sentinelles, que aca-

nals del segle XIV. En aquest retaula es lleixen unes inicials que han permès al savi investigador Dr. Chandler Post identificar-lo com a obra del pintor manresà Bernat de Montflorit.

«La Mort de la Verge», obra de mitjan segle XV. Esplèndida pintura de l'escola lleidatana dels Ferrer. Aquesta taula, rica de detalls, ha promogut més d'una discussió a causa de la seva composició iconogràfica molt semblant a la d'altres retaules de la mateixa època i, sobretot, amb el retaula de finals del segle XV pintat per Solives, que es conserva al Museu de Vic.

El «Sant Jordi» del mestre Alfonso de Baena. Pintor andalús de naixement i de temperament inquiet i que tingué molt arrelat el sentiment del renaixement italià, per la qual cosa hom creu que estudià a Itàlia i que després passà a Catalunya, on deixà la meravellosa obra de la «Degollació de Sant Cugat», que es conserva al Museu d'Art de Catalunya. Aquest «Sant Jordi» de la Col·lecció Muntades no és altra cosa que una taula lateral de la «Degollació». I és curiós que, per un document que s'ha trobat, se sap que el Mestre Alfonso cobrà per aquesta obra, el 1473, nou-cents florins, quantitat crecudíssima per a un pintor d'aquella època que només Vergós i Marqués pogueren sobrepassar.

El «Martiri de Santa Eulàlia», que figurà en el II Saló Mirador, és una part de l'altar dedicat a aquesta màrtir, del qual la Col·lecció Muntades posseïx dues taules importants. En l'una taula es representa la crucifixió i martiri de la Santa amb els mateixos personatges de l'altra, de la qual tant es va parlar amb motiu del II Saló. Aquest pintor ha estat llargament estudiat pel ja esmentat Dr. Chandler Post, el qual en la seva obra «A History of Spanish Painting», en fa un profund estudi i dona el nom de Mestre de Sant Jordi a aquest pintor anònim del qual es conserven moltes obres notables, entre elles el Sant Jordi del Museu de Chicago, d'on pren

MARX I LA «COMMUNE» DE PARIS

(Ve de l'última pàgina)
 I Marx ho realitzà genialment. En «Crítica de l'economia política», apareguda el 1859, i en forma més àmplia, «El Capital». En l'obra esmentada, el primer a resoldre en la ciència econòmica tots els problemes fonamentals de l'economia política. Què és el valor i què és allò que el determina; què són diners; com s'explota l'obrer pel capitalista; com i en quines parts es divideix la plus-vàlua que obté el capitalista (beneficis, interès, renda territorial); com es determina el salari; per què i com es produeixen les crisis — tots aquests problemes i molts d'altres obtingueren per primera vegada una resposta científica en les obres de Marx.

La ciència econòmica burgesa, en la persona dels seus millors representants clàssics (A. Smith, Ricard) no pogué elevar-se a un nivell científic semblant, perquè estant al servei de la seva classe, no pogué pronunciar la sentència de mort de la burgesia. En canvi, Marx pronuncià aquest veredict contra el mode capitalista de la producció:

«Una vegada convertits els obrers en proletaris i les condicions del seu treball en capital, quan el mode capitalista de la producció s'afirma, llavors la col·lectivització posterior del treball, la transformació ulterior de la terra i dels altres mitjans de producció en socialment explotables, i per tant, en mitjans col·lectius de la producció, la ulterior expropiació dels propietaris privats, adquireix una nova forma. Ara ja no és solament el treballador el que porta una economia independent, el que està subjecte a l'expropiació, sinó el capitalista que explota molts obrers.

Aquesta expropiació es va realitzant pel joc de lleis inherents a la mateixa producció capitalista, mitjançant la centralització dels capitals. Un capitalista derrota altres molts capitalistes. Conjuntament amb aquesta centralització o amb l'explotació de molts capitalistes per uns quants, es desenvolupa la forma cooperativa del procés del treball, en proporcions cada vegada més vastes, es desenvolupa l'aplicació conscient i tècnica de la ciència, l'explotació regular de la terra, la transformació dels mitjans de treball en mitjans que solament admeten l'ús col·lectiu, l'economia de tots els mitjans de producció mitjançant el seu ús com a mitjans de producció de treball col·lectiu combinat, l'enllaç de tots els pobles en la xarxa del mercat universal, i conjuntament amb això el caràcter internacional del règim capitalista.

Conjuntament amb la incessant minva dels magnats del capital que usurpen i monopolitzen tots els avantatges d'aquest procés de transformació, creix la massa de la misèria, de l'opressió, de l'esclavitud, de la degeneració, de l'explotació, però al mateix temps creix la indignació de la classe obrera, que augmenta constantment en nombre, que aprèn, que s'unifica i s'organitza pel mecanisme de la mateixa producció capitalista. El monopoli del capital es transforma en cadenes del mode de producció que havia crescut amb ell i sota el seu règim. La centralització dels mitjans de producció i la col·lectivització del treball assolixen un punt en què són ja incompatibles amb el seu envoltori capitalista. I el dit envoltori esclata. «Sona l'hora de la propietat capitalista privada. Els expropiadors són expropiats.» («Capitals», volum I, cap. XXIV).

Donant a conèixer «El Capital» de Marx als obrers alemanys lectors del diari de Leipzig «Setmanari democràtic», Engels escrivia:

«Des que existeixen a la terra els capitalistes i obrers, no hi ha hagut encara un llibre que tingui per a aquests la importància que el llibre que teniu davant de vosaltres. La relació entre el capital i el treball, l'eix entorn del qual gira tot el sistema de la nostra societat contemporània, s'explica per primera

vegada en forma científica, i ensems amb el fonament i la nitidesa més gran. Amb la mateixa nitidesa amb què Marx revela els aspectes dolents de la producció capitalista, indica que aquesta forma social fou necessària per a desenvolupar les forces productives de la societat fins a l'alçada en què tots els membres de la societat tinguin la possibilitat d'un desenvolupament igual i digne dels homes. Totes les formes socials anteriors eren massa pobres per a aquest fi. Sols la producció capitalista crea les riqueses i les forces productives necessàries per a això, i crea, no obstant, simultàniament, en la persona de la massa dels obrers oprimos, la classe social que cada vegada més està obligada a prendre en les seves mans la disposició d'aquestes riqueses i d'aquestes forces productives en interès de tota la societat en lloc que gaudeixi, com passa actualment, d'aquestes forces una sola classe — la classe monopolista.»

II LA PRIMERA INTERNACIONAL I LA COMUNA DE PARIS

L'era de la reacció, després de la derrota de la revolució de 1848-1849 durà, unes vegades intensificant-se, altres debilitant-se, uns quinze anys. El capitalisme, reforçat de la crisi revolucionària, desenvolupava ràpidament la seva economia i afirmava la seva dominació a tots els països del món sobre la base d'una explotació salvatge dels seus esclaus assalariats, del despulament i de la depauperació dels camperols, mitjançant el descobriment de nous mercats, el pillatge i l'opressió de les colònies.

La classe obrera augmentava a mesura del creixement del capitalisme, creixia en quantitat i en qualitat, i augmentava i enfortia les seves files, i es preparava per a nous combats de classe. A principis de 1860, comença un ascens considerable del moviment obrer. El dit creixement del moviment proletari revolucionari fou el que conduí a la fundació, el 1864, d'una nova organització internacional de la classe obrera, després de la «Unió dels Comunistes», titulada «Associació internacional dels treballadors». Actualment, la dita organització és més coneguda amb el nom de «La I Internacional». Així començaren a anomenar-la des de la creació de la II Internacional, fundada el 1889.

En una carta a Engels, datada el 4 de novembre del 1864, Marx descriu de la següent manera la fundació de la I Internacional:

«Fa cert temps que els obrers de Londres trameteren als obrers de París un missatge amb motiu de Polònia, invitant-los a actuar conjuntament en la dita qüestió.

Els obrers parisencs, per la seva part, trameteren una delegació, encapçalada per l'obrer Jolin, molt bon noi, així com els seus companys. El 28 de setembre havia de celebrar-se un míting al saló Saint-Matis Hall, a indicació d'Odeler (sabater, president del Consell local dels sindicats londinencs). Em vingué a veure un tal De-Lubet, i em preguntà si prendria part com a representant dels obrers alemanys, i particularment si podria trametre algun orador, de part dels obrers alemanys, al míting. Vaig trametre Ekkarius, el qual sabé fer-ho amb tot èxit, jo també vaig assistir sense pronunciar cap discurs. Jo sabia que aquesta vegada figuraven aquí forces reals, tant de part de Londres com de part de París.»

El nas polític no traïdonà tampoc aquesta vegada Marx. «Les forces reals» reunides al míting es manifestaren molt aviat com els elements avançats del proletariat, i en el transcurs gairebé d'una dècada horroritzarien la burgesia europea.

La primera Internacional exercí un paper importantíssim en allò que afecta

l'obra d'estreñer les masses obreres als països capitalistes essencials, en la fortificació de la solidaritat internacional a les seves files i en el que respecta a orientar la seva lluita per un encertat camí proletari revolucionari i fermament de classe. Aquests èxits d'importància primordial en la direcció de la classe obrera, la I Internacional els deu, en primer terme, al seu cap i teòric, Marx. «Marx fou l'ànima de la dita societat», diu Lenin. «Descriure l'activitat de Marx a la Internacional significaria escriure la història d'aquesta mateixa Societat.» (Engels.)

L'«Associació Internacional dels treballadors» no estava integrada solament per comunistes i marxistes.

«Unificant el moviment obrer de diversos països, procurant endegar pel camí de l'activitat conjunta les diferents formes del socialisme pre-proletari, pre-marxista, lluitant contra les teories de totes aquestes sectes i escoles, Marx forjava la tàctica única de la lluita proletària de la classe obrera als diferents països.» (Lenin.)

Marx fou l'autor del «Missatge constituent» i dels estatuts de la I Internacional per a Alemanya, i l'autor de quasi tots els documents fonamentals del Consell General (així s'anomenava el Comitè Central de l'«Associació Internacional dels Treballadors»). La consigna principal del programa i de l'estatut de la I Internacional fou la tesi que «L'emancipació de la classe obrera ha d'ésser obra dels treballadors mateixos», que l'única sortida de l'esclavitud capitalista és el camí de la lluita revolucionària contra la burgesia, el camí de l'organització pròpia del proletariat.

Amb la seva mirada clarivident de cap provat en els combats, armat dels més vastos coneixements, que s'orienta fàcilment i ràpidament en la situació, valent i decidit, àgil i savi, Marx capitanejà durant 10 anys el vaixell de la I Internacional a través dels esculls més perillosos i difícils.

El 1870 sorgí la guerra entre Alemanya i França, i comporta conseqüències excepcionalment greus. Alemanya resultà vencedora en la dita guerra. França, que es trobava durant 18 anys a poder dels borsistes i grans capitalistes, amb Napoleó III al cap, amb un aparell estatal corromput, amb generals venals i oficials inservibles, sofrí una derrota cruel ja en els primers mesos de la guerra. El resultat de la derrota militar fou la revolució de París del 4 de setembre del 1870. «El govern de la defensa nacional» format llavors, s'esporugí del poble armat i de la guàrdia nacional i es convertí de fet en «El govern de traïció nacional».

Quan després de sis mesos i mig de setge de París, el dit govern traïdor resolgué desarmar la guàrdia nacional, constituïda en la seva majoria d'obrers, i prendre'ls, en primer terme, l'artilleria, esclatà a París, el 18 de març, la insurrecció dels obrers i de la població pobra de la ciutat, declarant la Comuna de París. Tot el món seguia amb l'alè suspès aquesta grandiosa lluita del proletariat de París contra la burgesia.

Caracteritzant la importància històrico-mundial de la Comuna de París, Lenin deia:

«Malgrat totes les seves faltes, la Comuna ens ofereix el model més grandios del més grandios moviment proletari del segle XIX... Per molt grans que hagin estat les pèrdues de la Comuna, estan compensades per la significació de la Comuna per a la lluita general del proletariat: la Comuna ha remogut profundament a tot Europa el moviment socialista, ha demostrat la força de la guerra civil, ha dissipat les il·lusions patriòtiques i destotat la fe ingènua en les aspiracions nacionals de la burgesia. La Comuna ha ensenyat al proletariat europeu de plantejar concretament els problemes de la revolució socialista.»

«La Comuna — diu Engels — hauria de reconèixer des dels mateixos començaments que la classe obrera, una vegada assolit el poder, no pot utilitzar per als seus fins la vella màquina de l'Estat; que si aquesta classe no vol perdre la dominació recentment conquistada, ha d'eliminar en primer lloc tot el vull mecanisme d'opressió dirigit fins ara contra ella mateixa, i per altra part assegurar-se dels seus propis empleats i encarregats assegurant-se la possibilitat de poder-los destituir en qualsevol moment i a tots, sense excepció.»

Marx desplegà una gran activitat en la Primera Internacional en ajut de la Comuna de París. Marx saludà amb entusiasme el dit esdeveniment, com una nova fase en la història del moviment obrer revolucionari. En les seves cartes dirigides a Kugelmann (abril del 1871), Marx escriu:

«L'actual insurrecció de París — fins i tot si arriba a ésser aixafada pels llops, pores i gossos infames de la vella societat — constitueix una gran gesta del nostre Partit... La lluita de la classe obrera contra la classe dels capitalistes i l'Estat que representa els interessos d'aquests últims ha entrat gràcies a la Comuna de París, en una nova fase. Qualsevol que fos el fi de l'as-

EL MEU PARE

(Ve de l'última pàgina)

quan el Govern de Defensa Nacional publicà els noms dels agents secrets de Napoleó; entre ells figurava Vogt, amb una suma de 40.000 francs, que li foren lliurats l'agost del 1859.

El 1867 publicà Marx, a Hamburg, «El Capital», la seva obra mestra.

El moviment obrer arribava a tenir tal importància, que Marx pensà a realitzar el projecte que tant li interessava: organitzar una Internacional obrera a base dels països més avançats d'Europa i Amèrica. L'abril del 1864, els treballadors de diversos països es reuniren per manifestar les seves simpaties per Polònia. En aquell acte s'acordà fundar la Internacional, i es portà a cap a Saint Martin's Hall el dia 28 de setembre del 1864 sota la presidència del professor Beesly. S'elegí un Comitè o Consell provisional, i Marx redactà una crida inaugural i uns estatuts que no eren encara definitius. En tal crida pintava Marx la misèria de la classe obrera, misèria que es manifesta àdhuc en èpoques de prosperitat comercial, i demana la unió d'esforços als obrers de tots els països. Com deu anys abans en el «Manifest comunista», la crida contenia aquesta frase de Marx: «Proletariat de tots els països: uniu-vos!»

Les raons que motivaren la creació de la Internacional es fonamentaven en els següents enuncisats:

«Tenint en compte que l'emancipació dels treballadors ha d'ésser obra dels treballadors mateixos; que la lluita per l'alliberament de les classes obreres no és una lluita per aconseguir privilegis ni monopolis de classe, sinó que tendeix a la conquesta de la igualtat de drets i deures i a abolir tota mena de dominació de classe; tenint en compte que la base de la servitud en totes les seves formes, de la misèria social, de la degradació intel·lectual i de la subordinació política és la dependència econòmica del treballador als que monopolitzen els mitjans de treball, és a dir, les fonts de la vida; considerant que l'emancipació econòmica de les classes obreres és, per tant, el gran objectiu al qual ha de subordinar-se tot moviment polític com un mitjà; considerant que els esforços intentats fins ara en tal direcció han fracassat per la manca de solidaritat entre les múltiples característiques o modalitats del treball a cada país i per l'absència d'un llaç fraternal d'unió internacional entre les classes obreres; considerant que l'emancipació del treball no és problema local ni nacional, sinó social, i que comprèn el conjunt de països en els quals existeix la societat humana, depenent la solució del concurs pràctic i teòric dels països més avançats; considerant que el despertar de les classes obreres als països més industrials d'Europa suscita noves esperances, però és,

a la vegada, una advertència solemne per a no caure en errors d'altre temps requerint la immediata organització dels moviments dispersos en l'actualitat, s'ha disposat el necessari per a fundar l'Associació Internacional de Treballadors.»

Puntualitzar l'activitat de Marx a la Internacional, equivaldria a escriure la història d'aquest. Fou el meu pare secretari de les actuacions proletàries d'Alemanya i Rússia a la Internacional i animador dels Congressos successius. Els manifestos, amb excepció d'un o dos, des de la crida inaugural a «La guerra civil en França», foren redactats per Marx. Per cert que en aquesta última obra explica Marx la veritable significació de la Commune, «esfixic que intriga enormement l'esperit burges». Estigmatitzà amb frase magnífica el «Govern de la Derrota nacional», que féu lliurament de França als prussians. Denostà els membres de tal Govern, Favre el falsari, Ferry l'usurer, l'infame Thiers, monstruosos gnomi, cirabotes de l'Imperi. Després del penetrant contrast que estableix Marx entre els horrors consumats pels versallescs i el sacrifici heroic dels obrers de París morint per salvar la mateixa República, conclou amb aquestes paraules: «El París de la Commune serà sempre com un precursor de la nova societat. El record d'aquells màrtirs viurà eternament en la predilecció de la classe obrera... Als botxins, la història els clavarà a la picota, i allí quedaran malgrat els responso de tots els clergues.»

A conseqüència d'una proposició feta per Marx, el Congrés de la Internacional de La Haya (1873), traslladà la residència del Consell, a Nova York. La caiguda de la Commune col·locà l'organització en un moment difícil. Posteriorment el moviment ha tingut una orientació nova. El contacte permanent entre els treballadors de tots els països — un dels resultats de la Internacional — demostra que l'organització permanent no respon a les necessitats del moment actual. Se segueix actuant, encara que de manera diferent, i s'intensificarà, sens dubte, amb el temps.

La manca de salut impedià a Marx, en alguns moments, consagrar-se a la seva obra tal com hauria volgut, però des del 1873 s'hi lliurà per complet. El segon volum d'«El Capital» l'edità el més estimat amic del meu pare, el més antic camarada: Frederic Engels.

Solament m'he proposat dades estrictament històriques i biogràfiques del meu pare. Que parlin altres de la seva personalitat, de la seva ciència, del seu esperit, de la seva suavitat de caràcter i de la seva bondat, però que se'm permeti dir: Carles Marx era un d'aquests esperits insòlits en els quals es complau la naturalesa: UN HOME.

ELIÖNOR MARX

sumpte per aquesta vegada, malgrat tot, un nou punt de partida d'importància històrica mundial està conquistant.»

En el seu discurs sobre la Comuna, pronunciat en la sessió del Consell General el 23 de maig del 1871, Marx digué el següent:

«Els principis de la Comuna són eternals i irremediabils. Ells s'aniran confirmant cada vegada més, fins que la classe obrera assolirà l'emancipació...»

En el missatge de la I Internacional, escrit per Marx i conegut sota el títol «La guerra civil a França», Marx diu:

«El París dels obrers del 1871, el París de la Comuna, serà celebrat sempre com el gloriós precursor d'una nova societat. La memòria dels seus màrtirs viurà, com en un santuari, en el gran cor de la classe obrera. Quant als seus botxins, ja s'ha encarregat la Història de clavar-los a la picota infamant, de la qual no aconseguiran redimir-los tots els precés del clero.»

La continuació directa de la Comuna de París és la Unió Soviètica. Els errors comesos pels comunistes de París foren evitats en la Revolució d'Octubre pels bolxevics russos, amb Lenin al cap. El proletariat de Rússia ha

tingut en la Revolució d'Octubre del 1917, a diferència del proletariat de París, condicions objectives més favorables, i el que és singularment important, una avantguarda revolucionària sòlidament compacta: el Partit Comunista, del qual estaven mancats els obrers de París.

La derrota de la Comuna, ofegada en sang de dotzenes de milers d'obrers parisencs, produí també l'enderrocament de la I Internacional. Els elements anàrquics petit-burguesos, capitanejats per Bakunin, aprofitaren el descens de l'onada revolucionària, per emprendre una furiosa campanya de cal·lúnnies i d'atacs contra Marx. El Congrés de La Haya, celebrat el 1872, resolgué traslladar la seu de la Internacional als Estats Units de Nord-Amèrica. Allí començà a decaure gradualment, mancada d'una sòlida base revolucionària en la classe obrera.

«La I Internacional — deia Lenin — ha acabat el seu paper històric, i cedeix el seu lloc a l'època del creixement incommensurablement més gran del moviment obrer a tots els països del món, a saber a l'època del seu creixement extensiu, creant partits socialistes de masses, sobre la base de diversos Estats nacionals.»

L. PERCHIK

NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acfeditades Gragees potencials del Dr. Soivre

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la Neurastènia (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigenes, fatiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRE

més que un medicament són un element essencial del cervell, modella i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tan físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivre, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per a reprendre'ls sovint i amb el màxim resultat, i s'arriba a l'extrema vellesa sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta prendre un flascó per a convèncer-se'n

Venda a 6'60 otes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA. — Dirigint-se i trametent 0'25 ptes. en segells de correu pel franquisme a Oficines Laboratoris Sòkatar, carrer del Te, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.

Societat Espanyola de Carburis Metàl·lics

Correus Apartat 190 BARCELONA Telèfon 73013
 Telegr. "Carburis" Mallorca, 232

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corubion (Corunya). OXIGEN 99 % DE PURESIA: Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova. ACETILE DISSOLT: Fàbriques a Barcelona, Madrid, Palència i Còrdova. FERRO MANOANES I FERRO SILICI. SO-CARRIMAT I SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits. CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica. GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, material per a la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

ALS 54 ANYS DE LA MORT DE MARX

EL MEU PARE

El meu pare va néixer a Trèves el dia 5 de maig del 1818, de pares hebreus. El seu pare era home de talent, advocat, molt influït per les idees religioses, científiques i artístiques del segle XVIII francès. La seva mare descendia d'una família israelita hongaresa, que s'establí a Holanda el segle XVII. Els seus primers camarades foren els germans Jenny von Westphalen. Del pare d'aquests, el baró Westphalen, aprengué Marx a gaudir de l'escola romàntica. El meu avi patern li parlava de Voltaire i de Racine; Westphalen orientava les seves aficions a Homer i Shakespeare, que foren sempre els seus autors predilectes. En els seus anys d'escolar, els camarades del meu pare li tenien simpatia perquè sempre guardava una malícia amagada; el temien també perquè sabia lluir cert talent satíric. Seguí la rutina habitual dels cursos escolars, i a les Universitats de Bonn i de Berlín estudià Dret per complaure el seu pare; pel seu gust personal i les seves aficions, s'aplicà a la història i a la filosofia. El 1842 estigué a punt d'entrar en el professorat de la Universitat de Bonn, però el moviment polític que seguí a Alemanya a la mort de Frederic Guillem III, canvià el camí de la seva activitat. Els caps del liberalisme renà — Camphausen i Hansemann — fundaren amb Marx, a Colònia, un diari «Rheinische Zeitung». La col·laboració del meu pare produí sensació, especialment uns treballs de crítica brillant i audaç contra la Dieta prussiana. Als vint-i-quatre anys li oferiren la direcció i començà a lluitar contra els despotismes, especialment contra el despotisme prussià. El censor no podia impedir la publicació d'articles que interessaven a la redacció. Intervingué un altre censor que arriba expressament de Berlín, però següiren veient la llum repetits treballs subversius, fins que el 1843 suspengué el Govern la publicació.

Per aquella data es casà el meu pare amb la seva amiga i camarada Jenny von Westphalen, després d'èsser promesos durant set anys, i el matrimoni s'instal·là a París. Amb Arnold Ruge edità el meu pare els «Annales franco-allemandes», i inicià els seus escrits socialistes amb una crítica de la filosofia hegeliana. Posteriorment publicà un treball sobre la qüestió hebrea. Quan deixaren de publicar-se els «Annales» col·laborà al «Worwarts», de París, i fins s'afirma que fou editor de la publicació. L'evident és que el «Worwarts» no tingué mai editor responsable, que hi col·laboren Heine, Overbeck, Engels i altres i que visqué sempre de manera precària. Marx publicà immediatament la «Sainte Famille», en col·laboració amb Engels: una sàtira contra Bruno Bauer i la seva escola d'idealistes hegelians.

Sense deixar d'estudiar preferentment en aquella època l'economia política i la Revolució francesa, seguí la seva lluita sense treva contra el Govern prussià, que per mitjà, segons s'ha dit, d'Alexandre de Humboldt, que vivia a París, demanà a Guizot que expulsés el meu pare de França. Guizot es mostrà complaent i Marx hagué d'anar a Brusselles, on publicà en francès un «Discours sur libre échange». Proudhon publicà les seves «Contradictions économiques, ou Philosophie de la misère de la Philosophie» en la qual accedia al desig de Proudhon, per bé que amb un vigor que aquest no esperava, certament.

Fou llavors quan Carles Marx fundà la primera associació d'obrers alemanys a Brusselles i s'adherí amb els seus amics polítics al partit comunista. Anant aquest pel meu pare, va créixer fins a constituir un nucli importantíssim per difondre els principis comunistes. Com que les circumstàncies eren adverses, l'associació era clandestina, però influïa en els mitjans proletaris alemanys. Fou la primera organització internacional socialista i comptava amb adherents anglesos, belgues, hongaresos, polonesos, suecs, etc., i constituï el nucli inicial del partit social-demòcrata.

El 1847 se celebrà a Londres el Congrés del partit comunista. Marx i Engels hi assistiren com a delegats i se'ls encarregà la redacció del que fou després cèlebre «Manifest del partit comunista», publicat poc abans de la revolució del 1848 i traduït després a totes les llengües.

Com que Marx seguí combatent el govern prussià al diari de Brusselles, els dictadors prussians demanaren l'expulsió del meu pare a les autoritats belgues; però com que la revolució de febrer provocà una agitació entre els treballadors de Bèlgica, el Govern d'aquest país s'aprofità d'això per a expulsar Marx sense procedir previ. El Govern provisional de França, per mitjà de Flocon, l'invità a anar a París i acceptà, però després de la revolució del 1848 tornà a Colònia i fundà la «Neue

Rheinische Zeitung», únic periòdic alemany que, després de les jornades de juny, defensà els insurrectes de París.

En va els diaris liberals i reaccionaris denunciaren la publicació de Marx i demanaren que es castigés els autors d'aquell full que atacava les institucions més sagrades i desafiava l'autoritat en una ciutat fortificada; en va se suspengué el periòdic per l'autoritat durant

Acaba de fer 54 anys de la mort de Karl Marx, el genial fundador del socialisme científic.

En commemoració d'aquest aniversari, traduïm en aquest número uns records personals de la seva filla Elionor, i un interessant treball del gran escriptor Perxik sobre l'actuació de Marx en els dies gloriosos de la «Commune» de París.

MARX I LA «COMMUNE» DE PARÍS

I
La revolució retrocedia a tots els països. La reacció ajustava els comptes sense cap pietat als revolucionaris. Ni en un sol país del continent europeu no es permetia la residència a Marx. Com la majoria dels exiliats revolucionaris, Marx es veié obligat a fixar la seva residència a Londres. Engels també es traslladà a Anglaterra, a Manchester.

mer viratge seriós del moviment, amb el reflux de l'onada revolucionària, aquesta gent que esdevingué per mera casualitat en el paper de caps, agafen por, són els primers a agafar-se als salvavides i sense girar la vista surten del vaixell; són els primers a retrocedir a tota pressa, insulten els que no els segueixen i descobreixen la seva veritable fesomia. Altres n'hi ha que cauen a l'extrem oposat, i sense veure el veritable estat de coses, s'adormen amb frases revolucionàries i es deslliguen de les masses. El resultat és, però, el mateix; la traïció a la classe obrera.

Molt diferent és el comportament dels veritables caps del proletariat. Per exemple, Lenin i Stalin, en els anys de la més negra reacció, després de la calma de l'onada revolucionària del 1905-1907, no tremolaren ni una vegada davant de les forces de la reacció tsarista, i continuaren l'obra de la formació, de la fortificació del Partit Bolxevic, avantguarda del proletariat.

«Precisament una gran derrota dona als partits revolucionaris i a la classe revolucionària una veritable lliçó utilíssima de dialèctica històrica; lliçó de la comprensió, del saber i de l'art de portar la lluita política... Els exèrcits derrotats aprenen bé.» (Lenin.)

Marx fou un d'aquests veritables caps de la classe obrera revolucionària.

En l'emigració, era molt agut l'estat de decaïment petit-burgès, d'una part, i de xerrameca sonora petit-burgesa, d'altra; suportant amb la seva família privacions extremes, sovint al costat de la veritable misèria i la fam, Marx continua la seva activitat revolucionària en tots els dominis: en la teoria, en la propaganda, en l'agitació i en el treball d'organització. En primer terme, es fa el balanç de l'etapa revolucionària travessada, i en una sèrie d'opuscles i articles de Marx i Engels es pren en consideració la riquíssima experiència de la revolució de 1848-1849. («La lluita de classes a França» del 1850. «El 18 brumari de Lluís Bonaparte», 1858, «La revolució i la contrarevolució a Alemanya», de 1851-1853, etc.). El 1853, Marx publica l'opuscle «Revelacions sobre el procés dels comunistes a Colònia».

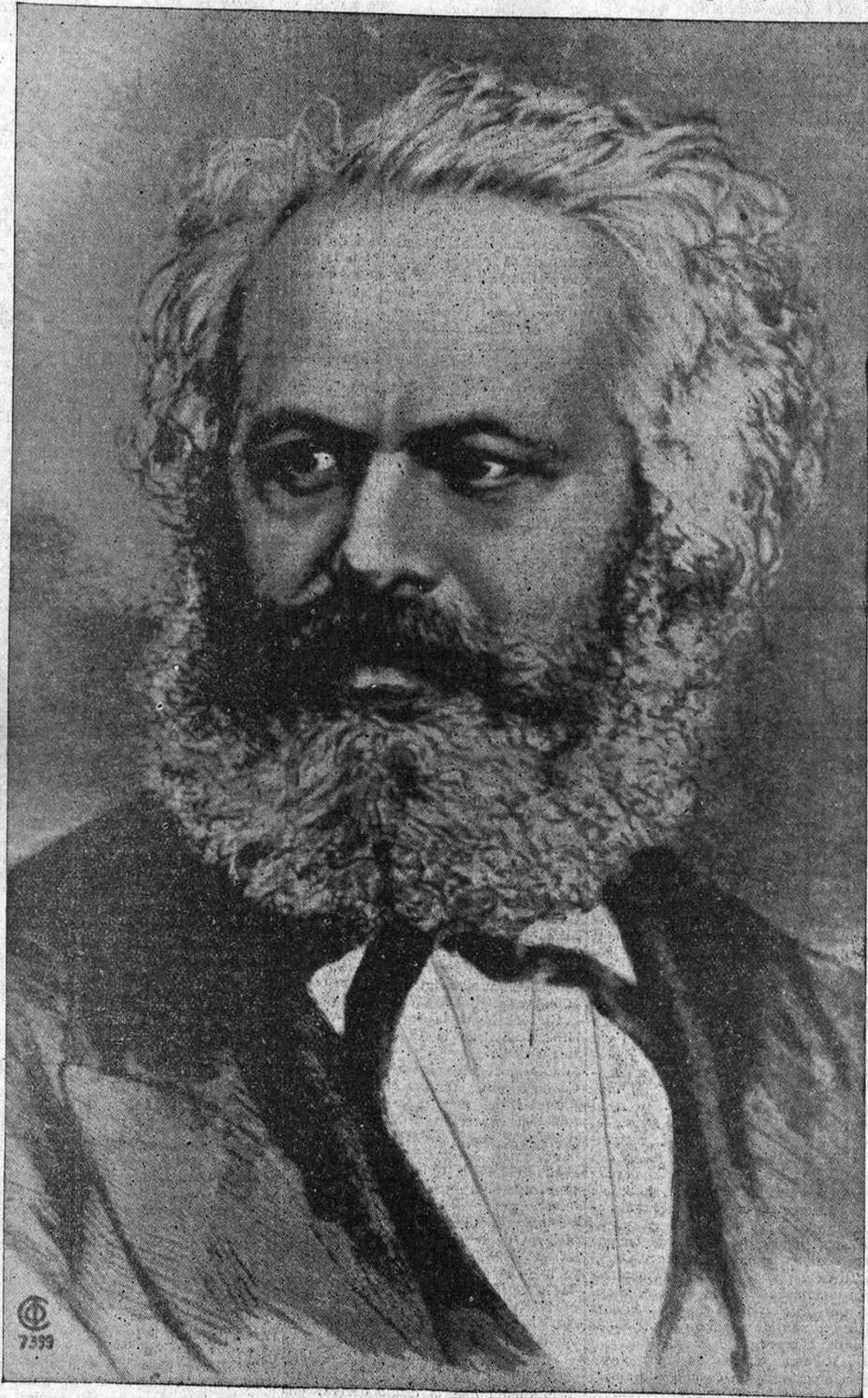
La tasca principal que Marx havia d'abordar en els primers anys de la reacció consistia a fortificar el partit la «Unió dels Comunistes», sobre la base d'una encertada comprensió de les tasques immediates de la classe obrera. Però aquí Marx i els seus amics havien de fer front a enormes dificultats. Al Partit s'havia format un corrent «esquerrista», encapçalat per Billich i Kapper. Marx fa una rigorosa crítica contra la dita fracció el 15 de setembre del 1850:

«La minoria col·loca en el lloc de les concepcions crítiques — les dogmàtiques, en lloc de les concepcions materialistes —, les idealistes. En lloc de relacions reals, per a la minoria la força motora de la revolució, és la voluntat. Mentre que nosaltres diem als obrers: «Heu de travessar 15, 20, 50 anys de guerres civils i internacionals, no solament per modificar les relacions, sinó també per modificar-vos vosaltres mateixos i fer-vos capaços per a la dominació política», vosaltres, al contrari, dieu: «Heu d'aconseguir ara mateix la dominació, d'altra manera només ens queda posar-nos a dormir». Mentre que nosaltres indiquem, sobretot als obrers alemanys, l'estat poc desenvolupat del proletariat alemany, vosaltres afalagueu de la manera més absurda el sentiment nacional i els prejudicis de casta dels artesans alemanys, la qual cosa, evidentment, és més popular. Vosaltres procediu amb la paraula «proletariat» en la mateixa forma que procedien els demòcrates amb la paraula «poble», la convertiu en un ésser sagrat. A semblança de la democràcia, substituïu el desenvolupament revolucionari per la fase revolucionària.»

Des del 1851 fins al 1863 inclús, Marx col·labora al diari americà «New York Tribune», i publica principalment articles de caràcter internacional. Però el treball més important de Marx durant l'etapa esmentada fou la preparació del seu treball principal, l'obra científica més gran de l'època, «El Capital». A l'obra esmentada, el primer volum de la qual aparegué el 1867, Marx analitza minuciosament el règim econòmic del capitalisme i descobreix les lleis fonamentals de l'aparició, desenvolupament i ruïna d'aquest règim.

D'ençà que Marx arribà al seu descobriment històric més gran: que les relacions de producció constitueixen la base sobre la qual creix i es desenvolupa la superestructura política, presta, com és natural, molta atenció als problemes econòmics. Per traçar amb certesa els mitjans de lluita contra el capitalisme, calgué estudiar a la perfecció el seu fonament econòmic.

L. PERCHIK
(Passa a la pàg. 11)

sis setmanes, aprofitant l'estat de setge. La repressió servia de vehicle a la difusió de les doctrines, davant la mirada de la policia, i la «Neue Rheinische Zeitung» seguí apareixent contra tots els obstacles. Després del cop d'Estat a Prússia (1848), el full publicà successivament vibrants crides al poble, i aconsellava que no paguessin els impostos i que en cas de necessitat es contestés a la violència amb la violència. Se celebraren dos processos contra el periòdic i fou absolt. Després de la sublevació de les províncies renanes, de Dresde i d'Alemanya del Sud el maig del 1848, la «Neue Rheinische Zeitung» fou suspesa sense consideracions. L'últim número, imprès en vermell, es publicà el 19 de maig del 1849.

Tornà Marx a París poc després de la manifestació popular del 13 de juny del 1849. El Govern li indicà que abandonés el territori francès si no volia viure a Bretanya, i Marx anà a Londres, on visqué trenta anys.

Freqüentà assiduament la biblioteca del «British Museum» després de la condemna que seguí al procés dels comunistes de Colònia, i cessà de moment d'exercir tota mena d'activitat política i dedicà els seus afanys a l'es-

tudi dels problemes econòmics. Escriví editorials per a la «New York Tribune» i molts opuscles contra el ministre Palmerston, que arribaren a difondre's extraordinàriament per Anglaterra, gràcies a David Urquhart.

Els detinguts i fonamentals estudis de Marx al Museu Britànic produïren òptims fruits. El 1853 publicà la seva «Critique de l'économie politique», on exposava per primera vegada la teoria de la plus-valua, desenvolupada posteriorment de manera magistral.

En un periòdic alemany que s'imprimia a Londres, «Das Volk», publicà Marx un article sensacional en temps de la guerra d'Itàlia, denunciant el bonapartisme, que dissimulava el seu veritable caràcter ostentant etiqueta liberal; atacà també la política prussiana que, amb pretext de neutralitat més o menys benèvola, procurava pescar en riu remogut. Calumniat Marx estúpida i mentiderament per Karl Vogt, contestà a les calúnnies en un treball «Monsieur Vogt», acusant aquest com agent de Napoleó III i afirmant que estava a sou de l'emperador. L'afirmació de Marx quedà provada deu anys després.

ELIONOR MARX
(Passa a la pàg. 11)

«Els amics es coneixen en la dissort», diu un adagi. El Partit i els líders també es coneixen «en la dissort», en el període dels viratges i retrocessos decisius.

«El revolucionari genuí — ha dit Stalin en el seu famós discurs pronunciat en el ple de la fracció de la Central Sindical soviètica el 19 de novembre del 1924, dirigit contra Trotski —, no és aquell que manifesta valor en el període de la insurrecció victoriosa, sinó el que, sabent batallar bé en l'ofensiva victoriosa de la revolució, sap també demostrar coratge en el període de la retirada de la revolució, en el període de la derrota del proletariat, el que no perd el cap ni fa tombarelles amb els fracassos de la revolució, amb els èxits dels enemics; el que no cau en la desesperació en el període del retrocés de la revolució.»

La història del moviment obrer coneix no pocs d'aquests líders que solament en els períodes de l'ascens remunraven per la força revolucionària la cresta de l'onada.

En períodes semblants, demostraven sovint habilitat a dirigir les masses. Però amb el primer canvi de la correlació de les forces de classe, en el pri-